

No. 2040

Görüşler

ADANA HAKEVİ

SAYI
25-26

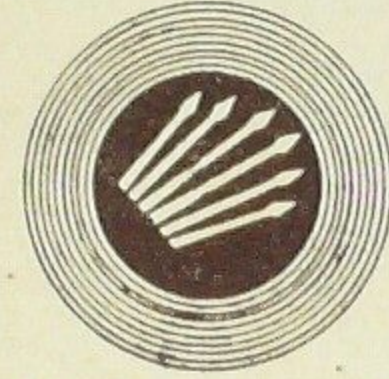
Fotoğraf Sergisinde birinciliği kazanan
Reşad Güçlünün bir eseri.

SUBAT
MART 1940

Görüşler

ADANA HAKEVİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI : 25-26

ŞUBAT
MART 1940

İÇİNDEKİLER

Sergi
20 Yıl Sonra (Şiir)
Vergi Nedir?
Ninni (Şiir)
Harf, Kelime, İsim
Mektup (Şiir)
Tedai (Şiir)
Kazıbaba, Kanıbaba
Mezar Taşları
Yeni Karacaoğlandan (Şiir)
Susmak (Şiir)
"Yanık Efe," için
Onun Ruhuna (Nesir)
Dualardan (Nesir)
Eski Gemi (Şiir)
Yarasında Olan Kocunsun
İnkisar, Hayal (Şiir)
Çoruh (Şiir)
Köroğlunun Gürcüstan Seferi
Sarhoşun Türküsü (Şiir)
25 Şubat
Köylerde Kalkınma Hazırlıkları
Evimizin Şubat Faaliyeti
Zelzele (Şiir)
Tuzak (Hikâye)
İstirap (Şiir)
Kız mı, Oğlan mı?
Ağıt (Şiir)
Şiir Nedir ?
Kitaplar, Mecmualar
Evimizin Mart faaliyeti
Genç İstidatlar Sahifesi

NECMİ ŞENEL
ZİYA İLHAN
ZİHNİ BAYO
RUHİ SU
M. BAKŞI
ARIF NİHAD ASYA
H. SALİH ASYALI
YALMAN YALGIN
ZİYA OLGUN
B. KEMAL ÇAĞLAR
İDRİS AHMET
VASFİ REMAN
BAKİ AKİNER
RASİM GÖKNEL
KEMAL ASOVA
YUSUF AYHAN
VEHBE EVİNÇ
NECMETTİN ESİN
YALMAN YALGIN
HÜSEYİN KALABA
.....
EKREM GÜRSEL
.....
SÜLEYMAN KILIÇ
NAZİM ALTUNKAYA
S. ŞAHİN TAR
RASİM GÖKNEL
FERHAT ZEKİ
NURULLAH ATAÇ
"GÖRÜŞLER,"
.....
.....

Sanat Bahisleri :

S E R G İ

Yazan : NECMİ ŞENEL

Cemiyet içinde ferdi kendi kabiliyet ve istidadına uygun bir iş sahibi olması tabii bir şeydir.

Yalnız; bu ferdi meşgûliyetler şahsına ve bulunduğu cemiyete faydalı olması da şarttır.

Faydalanmak mes'elesi, yalnız maddî bakımdan değil biraz da manevî zevk ve heyecan bakımından düşünölmelidir.

İnsanların hayattan memnun kalmaları ve saadete kavuşmaları için kendilerini faydalı bir hale getirmeleri ve cemiyetinde ferdlerin bu şahsî varlıklarını takdir ve himaye etmesi icabeder.

Bu karşılıklı istifade ve yardım iledir ki insanlık her gün biraz daha iyi ve rahat yaşamak imkânlarını kazanır.

Cemiyet içine serpilmiş birçok istidatlar ekseriya küçük bir kıvılcım gibi kendi sahasında yanıp sönerler. Bazan tesadüfler bu kıvılcımları diğer kabiliyetlere atarak onları da tutuşturup alevlendirir.

Çok kerre cemiyetin bu sirayet işinde büyük rolü vardır. Tertip edilen konserler, temsiller, konferans ve diğer topluluk faaliyetlerinin gayeleri işte budur.

Sergilerin bunda büyük rol oydadığı muhakkaktır. Bir sergi mahiyetine göre birçok ferdi faaliyetlerin muhtelif eserlerini bir arada umuma arzeder. Tek tek görmek, tanımak ve öğrenmek imkânlarını bulamadığımız birçok şeyleri veya aynı işin muhtelif şekillerini orada görüp öğrenmek fırsatını bize kazandırır.

Sergiyi her ziyaret eden kendine göre muhakkak surette iyi hislerle oradan ayrılır.

Bir kısmı bu işlerden zevk ve heyecan duyar. Bu işi yapanlara hayran olur. Kendisinde onlara karşı büyük bir sevgi uyanır. Bu sevginin tesiriyle muhitinde teşviklerde bulunur. Bir

kısmı böyle güzel şeyler yapmak arzusunu duyar. Velhasıl mesleği ne olursa olsun sergi her şahısta bir değişiklik yapar.

Zahiren menfi bir tesir yapıyor gibi görünen münakaşa ve tenkitler aslında bu işin en iyi tarafıdır. Faydalanma ve alâka bu şekilde kendini gösterir.

Geçenlerde Adana Halkevinde açılan Resim ve fotoğraf sergisi bize muhitemizde güzel san'atlara karşı duyulan sevginin güzel bir örneği oldu.

Ben burada eserleri teker teker gözden geçirecek ve bunlar üzerinde fikrimi söyleyecek değilim. Yalnız bu "Resim ve fotoğraf sergisi,"nin hususiyetlerinden kısaca bahsedeceğim.

Adanada açılan resim sergisinin bu üçüncüsü diğerlerinden daha fazla alâka uyandırdı. Bu muhitte güzel san'atlara karşı hergün inkişaf eden ince duyguların tabii bir tecellisidir. Ve memnun edici bir vaziyettedir.

Şemsettin'in yağlı boya poşat ve natürmortları, Tahsin'in millî mevzular üzerine yapılmış tabloları, Sabahattin'in sulu boya etüdüleri cidden güzel... Gönül bu san'atkârlarımıza daha birçok amatörlerimizin katılmasını istiyor.

Kız san'at Enstitüsü talebelerinin etüdülerine ayrıtılan köşe istikbal için bize büyük ümitler veriyor.

Serginin fotoğraf kısmında ki eserler fotoğraf makinesi ve tekniğinin de mevzuları tesbit edenlerin zevk ve heyecanına uyarak bize daha neler gösterebileceğini anlatıyor.

*
**

Bu gibi hadiselerden edeceğimiz istifade hislerimizin incelenmesi ve dolayısıyla iyiyi ve kötüyü tefrik edecek bir zevke malik olmamızdır.

Bu tefrik işinde şuurumuz müthiş faaldir, tatlı bir heyecan duyarız. Onun için; biz bu veya buna benzer heyecan ve zevk verecek fırsatları kaçırmamalıyız. Hislerimizi inceleyeceğiz diye bir bileği çarhına rastgele bıçak tutar gibi değil ustalık ve maharetle idare etmeliyiz. Aksi takdirde eski keskinliğini de kaybedebiliriz.

20 Yıl Sonra

Omuzumda, alın terimle ağırlaşmış aba,
Önümde mihnet yüklü bir deve,
Yirmi yıl yolculuktan sonra
Uğradım doğduğum eve;
Kafamda biraz bilgi, birçok acaba
Ve yığın, yığın hatıra...
Mevsim yaz, hava ılıktı
Evimiz yine eskisi gibi kalabalıktı
Anlaşılan, nasırlı ellerile zaman
Geçmiş günleri silip almış her yerden.
Gümüş fiskiyelerden, mermer havuza
Düşen sular gibi her an
Kahkahalar dökülüyordu pencerelerden.
Hiçbir değişiklik yoktu yapıda
Babam gülümsiyerek
Karşıladı beni kapıda..
Bir vakitler hastalarına baktığı
Şefkat dolu gözlerle
Baktı alnımdaki çizgilere
Dedi : oğlum, yorulmuşsun
Yokuşmuydu yolun ?
Yoksa seni anlamıyanlarla mı
Dolu sağın solun ?
Beni, bana hatırlatan bu sözlerle
Ürperdim birdenbire.
Omuzumdan düştü abam
Kolları arasında beni içeri aldı babam...
Oturduk, annem ölü kardeşlerim,
Nedense en baştaydı benim yerim
Babam, tentene örtülü minderde
Uzanmış yatıyordu
Ve büyük savaşı anlatıyordu.
Baktım, geçen yıllar güzel yüzüne
Bir çizgi bile konduramamış,
Toprak parlak gözlerini donduramamış..
Mevsim yaz, hava ılıktı
Evimiz yine eskisi gibi kalabalıktı...

ZİYA İLHAN

Vergi Nedir ?

Yazan : ZİHNİ BAYO

Vergiyi alan devlet olduğu için önce devletin vergi ile olan alâkasını araştıralım :

Devlet te fertler gibi iktisadî idaredir. Bunun için birçok ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların tatmini için de geliri olması lâzımgelir. Fertler bu ihtiyaçlarını temin için çalışırlar, didişirler, uğraşırlar ve ihtiyaç maddelerini elde ederler ki buna (insanların iktisadî faaliyeti) diyoruz. Denilebilir ki devlet te bir iktisadî idare olduğu için çalışsın, kazansın ve geçinsin.

Devlet hakikaten çalışıyor; fakat kazanmıyor kazandırıyor. Esasen vazifesi budur. Çünkü devlet içtimaî bir zaruretten doğmuştur. Ve toplu ihtiyaçları karşılar. Herkesin tek başına hatta ortaklaşa temin edemediği bir takım faideleri temin ve karşılayamadığı toplu ihtiyaçları giderir. İşte bu ihtiyaçların tatmini devletin vazifelerini teşkil eder. Yerimiz ve mevzuum müsaid olmadığı cihetle bu vazifeleri burada izah edemeyeceğiz. Ancak hulâsatan şunu söyleyebilirizki; devlet bir cemiyetin, bir milletin umumî ve müşterek ihtiyaçlarını tatmin için bir kitle tarafından kurulmuş bulunmaktadır.

Bu kuruluş yukarda röylediğimiz gibi içtimaî bir zarurettir. (Rousseau) devleti (içtimaî mukavele) diye tarif etmiş isede (mukavele) manasında istek ve karşılıklı anlaşma vardır. Halbuki devletin teşekkülü anlaşmaya bakmadığı gibi ister istemez her millet bir devlet kurmağa mecburdur.

Yukarda devletin umumî ve müşterek ihtiyaçları karşılamak vazifesiyle mükellef olduğunu söyledik. Bu vazifeler içinde halkın kendi başına başaramadığı ve umumî refah için yapılması lâzımgelen büyük iktisadî işler de vardır. Gaye halkın refahı olmak şartıyla bu işlerde devletin bir geliri olduğu vakidir.. Bundan başka devletin emlâki de olur; ve bundan bir geliri bulunabilir. Fakat ker ikiside devletin esas gelirini teşkil edemez. Devletin asıl gelir kaynağı onu kuranların ödeyeceği (vergi) dir.

Vergi devletin başlıca gelir kaynağıdır. Devletin teşkili zaruri olduğu için vergi de bir zarurettir. Bazıları daha doğrusu

eski maliyeciler vergiyi sigorta primi diye tarif ederler. (Prudhome) vergi için "bir mübadeledir, hizmet mukabilinde alınan bir ücrettir." diyor.

(Monier) ise " millî serveti kazançlaştırmak için alınan masraf hissesidir." demektedir.

Burada Monier devleti kartellere benzetmek istiyor. Bu tariflerin hepsi (Rousseau) nun (içtimaî mukavele) esasına dayandığı için çürük yeya noksandır. Vergi sigorta primi olsa idi umumî emniyet için harcanan paradan başka işlerde sarfolunanlar ne olacaktı? Sonra devlet sigorta şirketleri gibi zarar ve ziyan ödemez. Nitekim hapte yanan evlerin, çığnenen tarlaların sahiplerine birşey verilmediği gibi.. Keza vergi hizmet karşılığı alınan bir hisse olsa idi; herkesin devlet hizmetinden istifade derecesi nasıl hesaplanacaktı?

Mazinin borçlarını öduyoruz; bugün yaptığımız işlerden gelecek nesiller istifade edecek ve sonra çok defa en çok vergi veren zenginler devlet hizmetinden en az istifade ettikleri gibi en az vergi verenlerde en çok bu hizmetten faydalananlardır. Meselâ bir fakir hastahaneye parasız yatar ve devletin umumî yardımlarından istifade eder. Halbuki zengin bunlardan belki hiç istifade etmez. (Monier) nin tarifi de noksandır. Zira devletin vazifeleri ve gayesi yalnız millî servetin muhafazası değildir. Manevi hizmetler ve gayelerde vardır.

Vergi mükelleflerin malî iktidarlarına göre icabında zorla alınabilen bir devlet alacaktır. Çünkü zarurettir. Devletsiz millet ve cemiyet yaşayamadığı gibi vergisiz devlette yaşayamaz. Vergiyi intihap hakkı olmayanlar, vergi kanunları yapılırken akalliyette kalanlar ve ecnebler de öder. Bugünkü manasile vergiyi en eyi tarif edenlerden bir iktisatçı vergi için " milletin umumî masraflarını ve müşterek taahhütlerini ödemek için millî tesanüd kaidesine tevfikane ve devlet hâkimiyetine dayanarak fertlerden istenilen kanunî paydır." diyor.

Yukarıda verginin mahiyetini, meşruiyetini ve zarureti anlattık. Bahsi kapamadan evvel vergi hakkında bazı mükelleflerde rastlanan garip telâkkilerden bahsedeceğiz :

Başkasının malını çalmaktan çok çekinen, bunu namussuzluk veahlâksızlık bilen nice insanlara tesadüf ediliyor ki vergiyi saklamak ve kaçırmakta bir saniye bile tereddüt etmezler. Halbuki

mantiki düşüncecek olursak vergi bütün bir milletin yani milyonlarca kimsenin hakkıdır. Bu hırsızlığı yapan kimse milyonlarca insanın hakkını yemiştir. Bizde bugünkü telâkkilerin menşei araştırınca iradei seniye "padişah emirleriyle," karşılarız. Padişahlık zamanında vergi ya kanunsuz alınıyor yahut vergi kanunları bir kişinin keyfine göre ve bir emirle çıkıyordu. Bundan başka bugün en müsmir en verimli memleket işlerinde harcanan vergi o zaman bir veya bir kaç kişinin ihtiyaçları için toplanıp sarfedilirdi. Böylece verginin meşruiyeti ortadan kalktığı ve milletin isteği hilâfına tarholunduğu için tabii tahsil olunan vergiler haksız sayılıyordu. Halk da bu haksızlığı azaltmak için vergiyi kaçırmak ve ödememek maksadiyle her türlü kaçamak yollara baş vuruyordu. İşte vergi kaçakçılığına yol açan kötü zihniyetin kökü buradadır. Bugün ise bozuk idareler zamanının miraslarından biri olan bu kötü zihniyeti taşımak ve vergi kaçırmak için hiç bir sebep yoktur. Çünkü vergi hem meşrudur ; hem de milletin ve yurdun en verimli ve en müsmir işlerinde ve zarurî ve müşterek ihtiyaçlarında harcanmaktadır.

Ninni

Benimki sende kilitli.
Seninki bende kilitli.
Anahtarlarını atalım suyal!

İster bir altın inek içsin,
İster şehirlerden geçsin su,
Kilitler varınca uykuya...

Yaz gelsin çözsün.
Kış gelsin sarsın.
Rüzgâr, geçen günleri koparsın,
Bir de takvim asalım kapıyal!

Ruhi Su

Harf, Kelime, İsim

— 2 —

Yazan : M. BAKŞI

Geçen yazıdaki (Terim sungularını kontrol etmek için bu gün Tarama dergisini açtım, Harf karşılığı şunlar yazılıdır :

Uzak, ujak, usık, ujik, (harf ve hece manasına, uygur)
— ücük.

Sondaki (K) ekini atınca kök (uj, uz, us) kalıyor. Sessizler birbirinin yerine geçebilen harfler olmakla beraber :

Us akıl demek, uslunun köküdür. (bir sıfat gibi) düzgün, dürüst anlamına kullandığımız (uz) un asıl ma'ası uzak, uzun kelimelerinde görülür. Bunların harf ile münasebeti yoktur. (J) harfile yazılan (UJ) a gelince bu, başka söyde görülmedik tansık bir köktür. Bunu inceli kalınlı (jök — ujuk) okumakta bir beis yoktur. Sesli harfi değiştirmek te mümkündür. J yerine (z, c, y) konulabilir. Muhtelif şekiller oradan çıkmıştır.

Kelam karşılığı olarak Tarama dergisinde şunlar yazılıdır:

Aydış, aytış aydu, deyiş, kepi, kelecı, lakırdı, salı, sav, söylev, söz, şör.

Kelime karşılığında şunlar vardır :

Deyim, kelecı, lakırdı, söz, tiğes.

Bunlar başlıca üç kökten geliyor : (ay, di, söy).

Bu köklerin fiilleri şunlardır: Aymak, ayı-nak, demek—dirmek, söylemek. Tiğes, dediği, deyiş ten başka birşey değildir.

Sav, sap ta söy—söz köklerine yakındır. Bunlar cermen (sagen—say) ilede ilişkilidir.

Biz (sav'ı) dava, haber, savaş defi karşılıklarında görüyoruz. Şor söyü de haber anlamına kullanıldığı gibi gıybet anlamı da vardır. Ayat aydu aytış) kelam karşılığı olabilir.

Biz (kelam—söz), kelime — söy) kabul etmiştik.

İsim karşılığı olarak Taramada yalnız (at) yazılıyor. Biz (ad) kabul etmiştik.

(Müfred) karşılığı : birik, biren, yalnız denilmiş. (Tekel — yahut tekil) daha iyidir.

Cemi karşılığı şunlar var :

Artırma biriktirme, birleştirme, çoğaltma, derleme, devşirme, toplama, cemetmek karşılıklarında da artık olarak başlıca : (üş, ök, bük, büğ, der — tir —, top, yağ yum, tükeli) kökleri var.

Gramerdeki cemi karşılığı için bunlardan tükel, çoğul çıkarılabilir. Ancak (tük) kökünü biz tüketmek filinde sarf etmek, bitirmek anlamına kullanıyoruz. (Yalnız) daki yalnız kökünü de (mücerred) karşılığına saklayacağız.

Taramada müzekker karşılığı : er, erkek, urı söyleri var. Müennes karşılığı dişî. tişi var. Biz de (erel, dişel — dişil) demiştik. Türkçede teniş eki olarak bir (M) harfi olduğunu buracıkta not edip geçelim. (Biğim, hanım) gibi.

Nihayet (ismi mekân) — yeradı, (ismi zaman) — çağ adı, (ismi tasvir) — minik ad, (ismi alet) — aygıt adı karşılıklarını alabilir. (Mürekkep isim) de birleşik ad olur.

Yer adı yapmak için lık — lik, ere ara gibi eklentiler vardır : Kömürlük, odunluk, kanara gibi.

İsmi zaman eklerini gündüz, kuşluk bayram, düğün, gibi sözlerde arayacağız. Minik adda (cik çağız) dan başka eski Türkçede (gine—men) gibi ekler vardır.

(Aygıt adı) deyeceğimiz ismi alet için gu, gü, gi, lek, mak, gibi birtakım ekler vardır. Bunlar haricinde başka mefhumlara delalet etmek üzere fiilden isim yapmak için de birçok ekler vardır. Şimdi burada biz bunlarla uğraşmayacağız. Bu yazıların emeci terim aramaktır.

MEKTUP

I

Kapılar kalmasın kilitli,
Duvarlar kalmasın sağır..
Dilinde adım güzeldi ey çocuk..
Beni bir daha çağır!

II

Yazısı silinmiş, kâğıdı sarı,
Mektubumu geri getirdi
Dünya postaları.
Yollar, yollar, kuş uçmaz yollar
Denizler aşırı, dağlar aşırı.

III

Arama, düşünme, bakma, ağlama;
Artık ne şu var, ne bu var!
Gözlerde uyku ve göllerde
Akmayı unutmuş bir su var.

IV

Sana ellerimden alkış..
İçimden dilekler..
Bahçemden yollarına çiçekler..
Ve bir gün dönersem yanına
Dudaklarımdan alnına
Bir ağabey armağanı...

V

Periler ve melekler korusun
Baharla kurulan evi..
Üstünde bulut beyaz kalsın Tanrım,
Gökler mavi.

VI

Yollar görüyorum.
Dilimde bir tat alan adını
Öbür dünyalara götürüyorum.
Yollar, yollar, yollar görüyorum.

VII

Ne ses, ne kanat, ne mektup, ne kâğıt..
Benden sana dilek, senden bana ağıt!

VIII

Yazısı silinmiş kâğıdı sarı,
Mektubumu geri getirdi
Dünya postaları.....

Yollar, yollar, kuş uçmaz yollar
Denizler aşırı, dağlar aşırı.....

Arif Nihad ASYA

T E D A İ

(Yedi ben vardı semanın
Mavi göğsünde parıldar)

Yolunu bekliyorum
Duyulmamış bir sesin.
Ebedî hatıranın
Aynalarında aksin.

Yolunu bekliyorum
Sende açmış baharın
Allah izin verirse
Bir yolculuk var yarın..

Çamları bulut bulut
Meşelerinde umut
Gülümseyen dağların
Hasretini duyarak
Benimseyen dağların
Davetine yolculuk.

Şarkımızı okuyan
Yirmi çağandan kıvrak
Kızıl taştan bir oluk

Parmakları san'atın
Acısını dokuyan
Bir kara çadırda sen

Yolunu bekliyorum
Bir akıl edip gelsen..

Hâmit Sallıh Asyalı

İSLÂHİYEDE ETİ KABARTMALARI :

Kazıbaba ~ Kanıbaba

Yazan : **YALMAN YALGIN**
Adana Müze Müdürü

İslâhiyenin Tarihi: (*)

İslâhiyede üç gün zarfında yaptığım incelemeler arasında bu kasabacığın tarihini de gözden geçirdim.

İslâhiyenin bulunduğu yer komşuları (Sakçagöz ve zincirli) tarihi kıymeti haiz muhitin içinde oluşu bizce çok kıranlık olan zamanlardanberi bu kasabacığın da medenî bir hayat geçirmiş olduğu muhakkaktır.

Kasabanın üstündeki kal'a harabeleri hatta etrafında güzel muzayıklar ve yeni bulduğumuz Eti eserlerle kasabayı saran öbek öbek hüyükçükler hiç şüphesiz bu kanaatlarımızı kuvvetlendirmektedir.

Dârâların, İskenderlerin harp sahası muhitine gömülen İslâhiye Helenistik devirde olduğu gibi tarihten önceki devirlerde de coğrafi durumu bakımından yine yaşamış bir mıntıka halindedir. Tahminen Asurilerin taarruzları, İskenderin istilâları, Bizans ve Arap orduları buralarda bilhassa İslâhiyenin bulunduğu yerde hiç te serencamsız geçmiş olmamalıdır. Bir felâkete uğramış olduğu muhtemel olan bu kasabacığın kat'i tari-

(*) Kiperte göre eski adı NİBOLİ dir.

Kanıbaba

hini bulabilmek için en eski adını bilmekliğimiz zarurîdir. Elimizde bu maddeyi teyid edecek yalnız bir Nikoli kalası adı vardır.

Nikoli kal'ası Cevdet paşanın mülahazalarına göre İskender devrinden evvel yapılmış ve İskender devrinde tamirat görmüş bir kal'adır. Bu kal'anın ihtiva ettiği saha üzerinde mimarî bir bina olmadığı gibi heykel ve kabartma da görülememiştir. Yalnız kal'anın şimal duvarında elde edilen dört satırlık bir kitabe bu kal'anın Roma modasına iyice uyduğunu göstermektedir. Filhakika kal'anın duvar yapılarında bir kaç defa ve bir kaç devirde tamir gördüğü besbellidir.

Nikoli kal'ası hakkında Cevdet paşa maruzatında (***) görülen satırlar bizi hiç şüphesiz çok alâkadar etmektedir. Cevdet paşa burada iki satırlık bir kitabenin mevcut olduğuna ve muhafaza edildiğini söyledikten sonra kitabe muhteviyatını şöyle tarif eder : «İskender burada ceza kanununu tesis etti.» Bu kayd merak uyandıran bir kayıddır. Kal'aya çıktığımızda bu kitabeyi paşanın tarifi veçhile bulamadık. Bizim bulduğumuz kitabe yukarıda arzettiğim gibi iki satır olmayıp dört satırlı, ve Yunanca yazılmıyarak Lâtince yazılmıştır. (***)

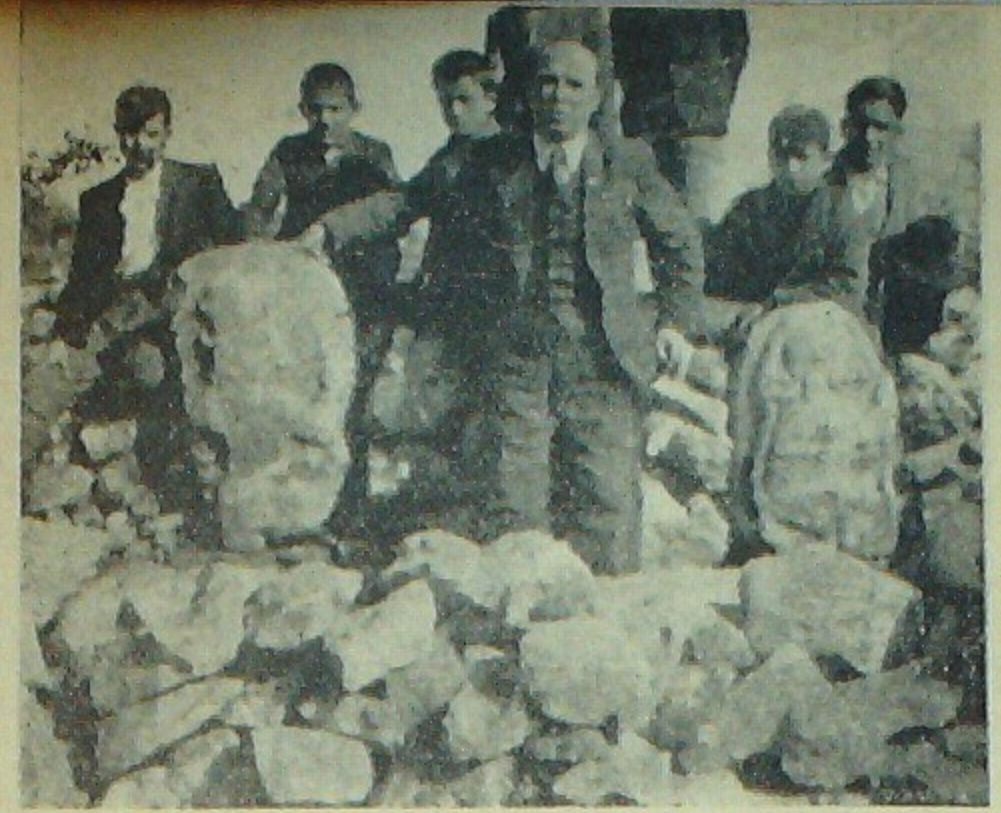
İslâhiyenin en eski tarih durumu böyle karışık geçmekle beraber kasabada bulunan Bizantin kabartmalar, kala duvarları, Lâtince kitabe, muzayıklar ve nihayet (Kazıbaba ve Kanı-baba) Eti kabartmaları kasabanın tarihten evvelki ve sonraki devirlerde yaşayan bir yurdumuz olduğunu isbata kâfidir.

Biz şimdi İslâhiyenin Osmanlılar devrinde son defa nasıl teşekkül ettiğini gözden geçireceğiz. Bunun için de elimizde en kıymetli eleman onu bizzat kuran Cevdet paşanın maruzatı vardır.

Cevdet Paşa yeniden kurmak istediği İslâhiyenin etrafında kışlayan aşiretten başka birşey bulmamıştır. 1856 tarihine kadar buralarda kışın kışlayan ve yazın yaylalara göçen Çelik; Deylik ve Reyhan gibi adlar alan aşiretler bulunuyordu. (Bu aşiretler bundan sonra Çelikânli, Delikânli ve Reyhanlı adlarını almışlardır.) Oymak adlarından da belli olduğu gibi tamamen Türk olan bu boylar merkezi hükûmet uzak olduğu

(**) Bak Türk Tarih encümeni mecmuası sayı (11-88) Maruzat

(***) Bu kitabedeki kayıt taşın bir tarafı kırık olduğu için iyi okunmamıştır. Yalnız tahminen bir Oğüst var ve bunun 1000 askeri mevcuttur. Kendisi kumandan Kayzer ünvanını taşıdığı kayıtları bellidir.

Sağda Kazıbaba
Solda Kanıbaba

Kazıbaba ve Kanıbaba yı haber veren ve bulan genç heyet

için ve Maraş tarafından bakılmadıklarından kendi hallerinde sahipsiz ve hamisiz oldukları için hükûmete itaat etmemişlerdir. 1855 tarihinde Derviş paşanın kumandası ve Cevdet paşanın komiserliği altında (Fırkai İslâhiye) adıyla teşekkül eden Tedip ordusu lâzım gelen islahatı yaptıktan sonra Nikoli kal'ası civarında kurulan kasabanın adına «İslâhiye» ismini vermiştir. Cevdet paşa maruzatında «İslâhiye tekatu'u bu muhitin kilidi idi» der, ve devam ederek «Delikânli ve Çelikânli aşiretleri birleştirilerek bir kaza teşkil ve İslâhiye tesmiye olundu» (1281—1865) satırlarıyla kazanın teşkil tarihini tesbit etmiştir.

Osmanlılar zamanında yeni bir devreye giren bu kasaba maalesef Cumhuriyete kadar imar ve umran namına hiç birşey görmemiş ve eskisi gibi göçebe kalmıştı Cumhuriyetten sonra askerî bir merkez haline giren İslâhiye bilhassa kumandan Kemal beyin büyük bilgi ve karakteri sayesinde kurulmuş denebilir. Kazanın ilk teşekkülünde ilk kaymakamı Payastan naklen gelen Şevki efendi, ilk muftusu Kafkasyadan muhacir olarak Maraş muhitine iltica etmiş Kabartay Cafer efendi ve ilk idare azası ise Çelikanlı aşiretinden Boy beyi Hüseyin ağadır

Kanıbaba ve Kazıbaba :

5/2/940 Salı günü maarif memuru Halûk Atalar, iki öğretmen ve İslâhiyenin ilkokulu dördüncü ve beşinci sınıf çocuklarıyla kal'ada nahut kitabeyi aramaya gidiyoruz. Hava açık, çocuklar şen, seyahat heyecanlı idi. Kal'adaki işimizi bitirdikten sonra dinleniyoruz.. Çocuklar adetleri kadar mevzular üzerinde konuşuyorlar. Yanımızda Tabaklar köyünden okumaya gelen çocuklarda mühim bir mevzu var. Kazdağı mevzuu. Zannedersem Ökâş Yalğın diyordu. «Efendim iki mezar var. Tam Kazdağının tepesinde, bu mezarların baş uclarında iki de heykel var.»

Söze başka bir köylü çocuğu kuvvet vererek «onlar bizim babamız.. Birinin adı Kazıbaba öbürününki Kanıbabadı.»

İşte hepimiz şimdi heyecan geçiriyoruz. Çünkü sekiz yüz rakımında olduğu tahmin edilen bu dağa çıkıp ve inmek asgarî üç dört saatlık bir işti. Ben ise üç gündür şehrin dahil ve haricinde gördüğüm eserlerin hepsinin klâsik olduğunu bildiğim için Kazdağın tepesinde mühim bir Eti eseri bulacağımı umuyordum, Serde ihtiyarlıkta var.. Bu dağı yayada çıkmağa cesaret edemiyordum. Başöğretmen ısrar ediyor ve muttasıl gidelim görelim diyor. Talebe ise bu arzuya hopucuk oynuyor. Oralık pürheyecan.. Çaresiz dizlerime dayanarak doğruldum. Şimdi Başöğretmen talebeden bir heyeti seferiye seçiyor.. (Nami Güngör, Ali Kaya, İbrahim Gökmen, Mehmet Güler, Dayı çocuğu yine Mehmet Güler, Halil Vural ve nihayet soydaşım Ökkâş Yalgın) beşinci sınıftan yedi çocuk seçildi. Geri kalan talebe mektebe dönerken biz dokuz kişilik bir grup yalçın kayalar, sert dikenler arasında soluk soluğa bir buçuk saatte tepeye çıktık. Kazdağının tam zirvesinde haritacılar tarafından konmuş Niyrengi işaretinin dibinde etrafı alelâde taş yığının- dan bir duvarla çevrilmiş omuz omuza iki mezarın garba dönük baş uçlarında mühim iki Eti kabartması bulduk. Çok hayırlı olan bu teşvikten dolayı başmuallim ve talebeye teşekkürlerimi sundum. Memleket tarihine karşı bu kadar güzel ve büyük bir alâkayla beni yürüten gençlere şimdi de alânende tekrar teşekkürlerimi sunuyorum.

Kazıbaba Kanıbaba gibi yurdumuzda pek çok ziyaretler vardır. Şimdiye kadar son tecrübe dahil ziyaretlerin çok eskiden kalma birer âdet ve anane bakiyesi olduğunu tereddüdsüz kaydedebiliriz. Bilhassa dik dağların başında ve mağaralar arasında bulunan ziyaretler çok eski tarihî eserlerimizdendir. Bunun için ziyaretleri gezerken onun yaşadığı ananelerile bulunduğu yer ve etrafındaki mağaraları dikkatle gözümlüzdün geçirmek zaruriyetindeyiz, bu zarureti canlandıran şu iki Eti eseri bizim için büyük bir derstir.

Kazıbabaya benzer Çağdın eseri Karkamışta büyük bir taşınmaz daha vardır. Bunlar Sakçagöz ve bilhassa Zincirli medeniyetile de sıkı bir bağlilik göstermektedirler.

Folklör notları :

Bulduğumuz bu kabartmaların İslâhiye okuluna nakil

işini Başöğretmen Halûk Atalay deruhde etmişti. Eserlerin naklinden sonra Bay Atalar'dan aldığım ve içinde çok değerli bir Mitoloji yaşatan mektubunun buna ait olan kısmını aynen sunuyorum.

“Heykeliere gelelim : Başımı bir derde sokup gittin, kimse baş vurdumsa bizi çarpar, çalar diye yanaşmadılar, nihayet Jandarın kumandanı ile birleştim, bir aydınlıya (aşiret) getirtmeğe karar verdik... Okula gertirmeğe muvaffak olduk ama memleketin içinde ağıttır koptu. Halk eserlerin başına geldi ağlaştılar onları öptüler, okşadılar ve her ziyaretçi yüzünü, gözünü öperken bana beddua ettiler: Hele bir kadın bedduasını bak dinle : Vay gözüne kurban olduğum, seni buraya getiren de senin gibi olsun; seni rezil rüsvay ettiler, inşallah onlarda olsun....”

Mezar Taşları

Yaşamının ademin kapısında bir eşik
Ömür gölgelerinin yaprakları ilişik
Birer tül nakış gibi mermer mezar taşları..

Eski bir hatıradan bin ızdırabın izi
Son verir yolculuğa sarartır benzimizi
Sönen ruhların kalbi mezar taşları..

Lâcivert karanlığın döküldüğü her akşam
Ebedî uykunuzun hazin rüyası olsam
Gönlümün heykelleri mermer mezar taşları..

Ziya Olgun

Yeni Karacaoğlan'dan Parçalar

Duruldum göller gibi
Kara ceran iç gayri
Serildim yollar gibi
Çiğne çiğne geç gayri
Bir kömür göze yandık
Av ederken avlandık
Bana kötü insanlık
Kara ceran güç gayri
Düzeldi gine hava
Belkim çıkarlar ava
Bağrım çöl gönlüm ova
Gel şehirden göç gayri
Bir öpsemdi ilk hitap
Dur diyin itme itap
Tek yazmaz biri kitap
Gelir iki üç gayri
Bakma boşmu dolumu
Harcadın her pulumu

Keseceksen yolumu
Bir gönlüm var bağ gayri
Yosunlar gözyaşımından
Türer aşar başımdan
Kendi mezar taşımından
Farkedilmem güç gayri
Yağ yağmur iplik iplik
Mayamda var gariplik
Derdim değil tabiplik
Bana Lokman hiç gayri
Ay sana tırpan olur
Gerçi ucu kan olur
Kış günü harman olur
Gel tarlamı biç gayri
Değilik nankör falan
Kadrini, Karaceran,
Bilmezsa Karacaoğlan
Bir karaca kiç gayri

B. K. ÇAĞLAR

SUSMAK

Susmak — bir dilsiz gibi,
Susmak — bir ölü gibi,
Susmak — bir allah gibi...
SUSMAK, SUSMAK, SUSMAK!..
Susmak çıldirtıcı bir azaptır :
Ben susamam !
Dilsiz olsam :
Gözlerimle konuşurum, susamam!
Ölü olsam :
Mezarımdan nida eyler, susamam!
Allah olsam :
Kulaklarıma hak yolunu göstermek için
Gür sesimle haykırım, susamam!..

İdris Ahmet

HALKEVİ TEMSİLLERİNDEN :

" Yanık Efe ,, İçin..

Yazan : VASFI REMAN

Halkevimizin değerli temsilci gençleri bize 26 ve 27 Şubat geceleri Asrı Sinema sahnesinde "Yanık Efe,, nin muvaffak bir temsilini gösterdiler. "Yanık Efe,, de içi'dışı tertemiz bir köy delikanlısı karşısında millî duygularını kaybeden dejenere bir züppenin gülünç ve zavallı halî; saf ve bakir gönüllerin duyabileceği içli ve ateşli bir aşk vak'asıyle süslenerek gösterilmek istenmiş. Piyes, belli ki basit zevk ve anlayışlar için yazılmış. Biraz müamaha ile orta dereceye yakın diyebileceğimiz bir eser...

Birçok bakımlardan piyesin hatası ve kuvvetsizliği görülmüyor. Bu itibarla Halkevli gençlerin temsil kudretlerine bir miyar olamayacağı için piyeste rol alan arkadaşları tenkid niyetinde değilim. Fikrimce evvelâ tenkid edilmesi lâzım gelen bizzat piyesin kendisidir.

Ben "Yanık Efe,, yi okumadım. Kim yazmıştır bilmiyorum da.. Yalnız gördüm, ki konstrüksiyon itibariyle sakat. Sahneye kolaylıkla tatbik edilemez. Bu, eser yapılabilmeye muhtakak kıydan köşeden kırılmak ve bazı tarafları rejisör tarafından yontulmak suretiyle olmuştur. Montajı güç olan eserlerde bu zaruridir. Meclis değişmelerinde göze çarpan ve hissedilen kesiklik bir zarurettten mütevellit değilse piyesteki sakatlık daha iyi anlaşılır.

Sahneye tatbik zorlukları karşısında piyesi sahne tekniğine uydurmak için yapılacak her nevi müdahale ne kadar dikkatli de olsa piyesin umumî çerçevesini oynatabilir ve piyes düşebilir. "Yanık Efe,, de bu olmuş, fakat, piyes büsbütün düşmekten kurtarılmıştır. Bir Tiyatro eserinde ilk aranan meziyet sahneye tatbik kolaylığıdır. Bu vasıf mükemmel bir eserde mutlaka olmalıdır. Aksi takdirde birçok bakımlardan üararlıdır. Onun içindir ki bir Tiyatro eseri vücuda getirmek kolay bir iş

değildir. Piyes muharrirliği hususî bir bilginin katışması ile vücade gelen ayrı ihtisas işidir, güç bir iştir.

Nev'i ne ne olursa olsun piyeslerde gaye, muayyen bir fikrin kuvvet müdafaasının aynı kudretle ifade edilen zıt fikirlerle karşılaştırılarak taydalı bir "muhassala,, ortaya koymak ve bunu iyi tasarlanan cazip ve sürükleyici bir vak'aya bürüyüp seyircilere adeta içirerek yapınaktır. Bu "muhassala,, piyesi, halk tabakasının alım seviyesine nazaran intihap edilecek metodla eserinin gireceği Tiyatro nev'ine göre ya basit ve vazih veya biraz kapalı ve karışık veyahut da büsbütün düşündürücü ve sembolik olur. Mahiyeti ne olursa olsun her piyeste basit de olsa bu gözetilecektir. "Yanık Efe,, de bunlar iyi düşünülmemiştir. Tiyatronun hangi nev'i dir anlaşılıyor. Muharrir, kuvvetle duyulan aşka o kadar fazla yer vermiş ki asıl fikir, gaye piyesin merkezi sikletini teşkil eden bu "Aşk,, içinde eriyip kaybolmuş. Halbuki halka tiyatrodaki bulunduğunu unutturmak ve oynanan piyesin peşinden sürükleyerek gayeye ulaşmak lâzımdır. Tiyatro bir eğlence olmaktan ziyade bir ihtiyaçtır. O akşam halk hissinden çok az kazanmış, fakat, ifadesiz manzaralar karşısında daha çok eğlenmiş, zevklenmiştir.

Tiyatro vasıflarını taşımayan basit eserlerin temsili, makûsen mütenasip olarak zordur. Rol alan kabiliyetleri sıkır, muvaffakiyet sahalarını daraltır. Bütün bunlara rağmen "Yanık Efe,, bir kısım halkta iyi intiba bırakabilmişse, muharriri bunu rejisör Coşkun Güven'in ve Adanalı gençlerin kudretleriyle, iyi tertip edilmiş dekorlara borçludur.

Arkadaşların ikisi müstesna hepsi iyi idiler. Muvaffakiyet hissesinden ilk plânda yer alan Nuriye Üner, Hamdi Paramyok ve Yusuf Ayhan'a büyükçe pay ayırmak lâzım.

Müfide Kurçer, Hatice Kaynak, Veli Altunay, Ahmed Yurdsal ve Necmi Şenel de birer kıymetli eleman olmağa cidden lâyiktirler.

Halkevimizin temsil mesaisine biraz daha hız vermesini, sahnede sık sık görünmesini isteriz. Fakat, o geceden bende kalan bir intiba da şudur :

Hangi janr ve nevide piyeslerin mühitimiz halkına kullanılması lâzımgeleceği iyi düşünülmeli ve Halkevleri repertuarından ona göre piyesler seçmelidir.

Onun Ruhuna !

Ah! bahçesiz, harap yuvamın, odasında, damında sekerek cıvıldaayan kuşum!..

Koruyacağını zannederek emanet ettiğim!..

Zalim tabiatın, tüyler ürpertici, korkunç pençesinde, çırpınarak can veren bülbülüm!..

Hayali, hareketleri, gözlerimin önünden, sevimli, şakrak sesleri kulaklarımdan gitmeyen yavrul!..

Sana, göçtü demeğe varamıyan diller eşsiz hatıranı ya dedebilirler. Sevimli oyunlarını, göreyerek neşe ile fırlamağa alışan gözler mezarına dikilen, solgun çiçeklerini sulayabildiler!..

Şarkılarını dinlemek-ten haz duymaya alışan kulaklar, ağıtlarla karışık, arkandan söyleyen yanık, yürekler parçalayan ilâhileri duyabildiler!. Ve senden son kalan hatıranın izleri de bu oldu. Bu hatıralardan bile olsun mahrum kaldım!....

Şimdi yurdumun uzak bir köşesinden göz yaşlarımla, ruhuna, ancak hitap edebiliyorum :

Gözlerini şu fenalıklar dünyasına kaparken beni andın mı? Güzel ağzından tatlı sesinle "Baki dayı,, dedin mi? Belki de imişsindir? Sevimli çocuk. Uzun zaman geçmiş olduğundan kulaklarımdan çınlayışlarını hatırlıyamıyorum. Hatırlıyamıyorum.

Ah! zaman, hayat, hasılı her şeyden bihaber olan çiçe-

DUALARDAN :

Ne olurdu!

Sazımda ses olaydım da uzak ellerde kalan sevgililere gidebileydim!

"Bugün ihtiyarsam, yarın çocuğunuz olacağım,, deyebileydim ne olurdu!

Ne olurdu, ne güzel olurdu!

Yarasamın kanadına tüy olabilsem de gecelerin geldiği yollara uçabilsem!

"Bugün arkadaşsak, yarın kardeş olacağız,, Deyebilsem ne olurdu!

Ne güzel olurdu, ne güzel!

Gecelerimi gündüzlerimle yoğurabilsem de yarının yoluna serebilsem!

— Bu günüm burada kalsın, —

"Ver elini güzelim; yürü biz gidelim,, deyebilsem ne güzel olurdu, ne güzel!

RASİM GÖKNEL

ğim; bahçesiz yuvamın damında seker, kanatsız kuşum: Küçük vücudunu çürütecek,, kısır topraklardan gıdalarını emen nebatlar, hangi hayvanlara yem olarak, onların bünyelerinde ne siçler teşkil edecekler?

Söyle, sevgili yavru söyle?

Onları koklayayım. senin kokun var diye; öğrenip, kahirler edeyim; maddî varlığını emmiş zalimler diye.

Söyle : Onları yiyen hayvanları söyle. Bulup okşayarak ağlıyayım.. Vücutlarında senden zerrelere var diye.

Hayır, ne ötekini koklayıp, sonra öğreneyim; ne berikini senden eserdir diye okşayıp ağlıyayım. Onların kabahatları ne?

Seni onlara gıda edecek zalim tabiattır. Gerçi ona da "acız. gıda isteriz,, diye şikâyetler eden onlarsa da, fakat kâinatı idare eden varlık, onların bu isteklerine, birbirilerinin bünyelerinden geçinmelerini emredebilirdi.

Buda doğru olamaz: Ozaman yine fecaat, yine gaddarlık olurdu... Nasıl istersen bir acıyla karşılaşıyorum. Bundan dolayı, allah, ya beni egoist, vicdansız yarataydı, ve ötekilerin mahvına razı olaydım, yahut seni dünyaya getirmeyeydi Getirdi ise böyle çabucak geri alıp, arkandan bizleri sızlatmayaydı...

Baki AKINER

Eski Gemi

Gövden dalgalarda göklerde başın
Kucağında rüzgâr yüzünde yaşlar.
Ağır yaraları geçmiş savaşın
En önde şu kırk serenle başlar,,

Güverte üstünde kurulup duran
Namlusu kırılmış emektar toplar
Maziye anlatıp hülyalar kuran
Cengâverler gibi hayreti toplar.

Denizler uzarken sağda ve solda
Cenkleri anlatır halatlar yolda
Sahili görünce susar, yavaşlar.

Yelken aradığını göremez olur
Filokko murada eremez olur
Ağlar kaburganda dalgadan taşlar...

Kemal Asova

Tiyatroya ve Seyirciye Dair:

Yarasında olan kocunsun

Yazan : YUSUF AYHAN

Tiyatro daima seyirci için yapılan bir kütle san'atı ve Tiyatro dinlemek de bir san'attır.

Tiyatro, ilk zamanlarda mabutlar için bir âyindi. Şimdi ise yalnız seyirci için oynanıyor. Yaşlıdır, kuvvetlidir ve dili uzundur. Her çağda çekinmeden söyler, haykırır. Ona gülmeyi Molyer, asil konuşmayı ve düşünmeyi de Şekspir öğretti. Ta-

İNKİSAR

Kırıldı bir dal gibi umidim ağacından
Duştüm yüksekte düşen semavî bir taş gibi
Birgün tırmanabilsem tali'in yamacından
Karanlıkları yırtsam güneşe yoldaş gibi

HAYAL

Sessizce uçsun bırak,
Düşüncenin şen kuşu
Aşsın kanad çırparak
Her engeli, yokuşu.

Vehbi Evinç

dıkladı ve acı, manalı sözlerle o kadar güldürdü ki, nihayet bu çok yüzlü olmaya başlayan san'atı komediya allahı Thalie'ye bırakıp göçtü. Thalie'den sonra gelen birisi var. Dâhi bir Yunanlı İşte Thalie'den sonra gelen dâhi onu giydirmiş, kuşandırmış, yüzünü örtmüş, fakat o orta çağda işi gene enikonu din'e vurmuş. Yeni çağda gelişen, güzelleşen Tiyatro bugün de aramızda beşeriyetin emektarı gibi geçinip gidiyor.

Altı güzel san'atın en kuvvetlisi ve yeryüzü kadar yaşlı

olan Tiyatro ve Aktör ne acı hakaretlere maruz kalmıştır ve kalmaktadır bilseniz. Bakın, size misaller nakledeyim :

Şemniç,te bir Alman Tiyatrosu bir eserin temsilini bildirirken ilânda şu ihtarı yazmış: Tecrübeler bizi seyircilerin, görünüşte şen olan hadiselerin altında gizlenen haileyi anlamadıklarını ve sırasız güldüklerini isbat etti. Rica ederiz, sahnede cereyan edenleri lâzımgelen ciddiyetle takip ve cereyanımıza dost olanlara yakışır vekarı muhafaza etsinler. 1672 de Molyer'i de Palas—Royal Tiyatrosunda taşa tutmuşlar. Londrada Otello oynanırken mendil sahnesinde, Otello'nun: "Mendilim, mendilim..., diye feryadı üzerine, seyircilerden birinin: "Burnunu elinle sill,, diye haykırdığı meşhurdur. Bizden aktör Burhanettin de, bir piyeste : "Bibi... bibi!.,, diye avazı çıktığı kadar bağırırken, parterden : "Zırlama eşek gibi!.,, denildiği kaydedilmektedir.

Eskiden Aktörün muhayyilesinde bir ilâh yaşardı. Aktör ruhunda daima ilâhi bir coşkunluk duyarak kuvvetini o ilâhi kaynaktan almağa çalışırdı. Bugün hiç de öyle değildir. Bugün aktörü cezbeye sürükleyen, karanlıkta bir tek gölge gibi kalan seyircidir. O aktör ki, heyecanını seyirciden alır, meharetini seyirciye gösterir, müellif eserini seyirci için yazar, rejisör aylarca uğraşarak koyduğu mizansenin seyirci için hazırlar.

Karanlıkta bırakılan seyirci kütlesinin menfi bir hareketi oyunu hçmen felce uğratabilir. Seyirci, oyundan zevk hissetmeğe ve bu his çenberi içinde bir tek ruh olmağa başladığı an, sahnedeki temsilin bütün incelikleri fosforlu bir çizgi gibi belirir. Aktörler başları dönmüş bir halde başka bir âlem içinde yaşarlar. İşte bu aralık seyirci, sahnedekilere mevcudiyetini hatırlatmamalıdır. Çünkü, Tiyatro nazariyesine göre seyircinin tarafı sahnenin dördüncü duvarıdır. Aktörlerin iyi ve fena oynaması nisbeten seyircinin elindedir. Seyirci konuşarak, gürültü ederek fındık fıstık kırarak, yersiz, yakışsız ve zamansız gülüşlerle aktörü dinlerse oyunun anlaşılmasına ve san'atkârın kademe kademe yükselmesine imkân bırakmaz. Şu halde yüzlerce, binlerce ayrı yaradılışın, ayrı zevkin, ayrı görüşün Tiyatro içinde "Dikkat!., gibi bir vasıfla aralarında birliği temin etmeleri icap eder. Böyle olunca sahnenin dördüncü duvarı olan seyirci, san'at arayan halis bir "seyirci,, olur.

Maalesef, bu birlik bizde hâlâ temin edilemiyor. Bazı

kimseler Tiyatro seyretmesini bilmedikleri gibi konser ve konferans dinlemesini de bilmiyorlar. Ne yazık.

Mektep, ancak muayyen bilgileri öğreten bir müessesedir. Herşey yalnız mektepte öğrenilemez. Hayat da başlı başına geniş bir mekteptir. Talebelerimiz de dahil olarak her yaşta hepimiz kendimizi biraz bilelim. Oynanılan esere oynayan aktöre alâkayla ve hürmetle bağlanalım.

Arzu etmem ki bu kırık dökük satırlardan gücenen bulsun. Vilyam Şekspir'in bir sözünü hatırlatayım :

"Yarasında olan kocunsun.,,

ÇORUH...

Hey... Dağlar söyleyin nerde Bozkurdun,
Ocağı görünmez oldu bu yurdun,
Ayazdan buz tuttu kalbi Bayburdun,
Vurulmuş bir yiğit... Yatıyor Çoruh....

Garipler hep onu böyle sanmada,
Bekleyen dostların bak usanmada,
Gelen yaş döküyor, geçen yanmada,
Dağlarda bir güneş.... Batıyor Çoruh....

Üstünde sedekten pul pul olmuş kar,
Bir yara der gibi haydi beni sar,
Sadası kısılmış, çekilmiş sular,
Eleme elemler katıyor Çoruh...

Gümüştten bir kemer bırakmış nişan,
Kurumuş yatağı olmuş kehkeşan,
Kuyruklu bir yıldız dağları aşan,
Ovaya gam oku atıyor oruh....

Hey... Dağlar söyleyin nerde Bozkurdun,
Ocağı görünmez oldu bu yurdun,
Ayazdan buz tuttu kalbi Bayburdun,
Vurulmuş bir yiğit... Yatıyor Çoruh....

Necmettin Esin

Köroğlunun Gürcüstan Seferi

Köroğlunun Gürcüstan seferini çalarak okuyan Kır İsmail sözüne devam ederken bir taraftan sazını düzenliyordu.

— Köroğlu sol yolu tuttu. Ormanlar içinde gölüklerin [*] çan sesleri duyuluyor, Bezirgân Mahmut Köroğluna "Ey Köroğlu şimdi önümüze Beyoğlu çıkarsa bizden vergi alır. O her bezirgândan vergi ister," der. Köroğlu ben vergi falan vermem deyicesine kalmaz. Beyoğlu kırk atlısı ile avda imiş göçün karşısına çıkar Mahmut Beyoğluna sokulur, paramız yok, Gürcüstan da mal satar dönüšte senin vergini veririz deyişin Beyoğlu inad eder, kafa tutar. Köroğlu da göçe yürüyün bire der. Beyoğluna bağıra bağıra "Gürcüstandan dönüşün sana kim olduğumu anlatırım," sözünü savurur. Beyoğlu ata binmiye ve döğüşe hazırlanırken Bezirgân Mahmut Beyoğlunun elini tutar. "Beyim o delidir. Onun sözüne bakma, sen yiğit bir bey oğlusun ben de bir bezirgân başıyım. Sen hancı biz yolcu, Dönüšte umduğundan çok vergi ve hediyelerle sana misafir olacağım," der.

Beyoğlu biraz yumuşar, göç uzaklaşır. göçün başında Köroğlu yürüyüp giderken çevresini kızların kuşattığı bir pınarın başına yaklaşır.

Burada Kır İsmail suzının tellerini ihtizaza getirdi ve pes-tee tize doğru İrıvza adını verdiği üç telli bağlamasını çalmağa başladı:

Köroğlu pınar başında su dolduran kızlara söz atıyor :

Pınar başında duran kızlar
Yüzüne çenber büren kızlar
Hastalar halinden bilen kızlar
Kızlar bir su verin içek

Donu mavılı kız Köroğluna karşılık verir :

Sudağl oğlan senin derdin
Bizi görme idi gördün

(*) Gölük — Halkın yük hayvanlarına verdikleri isimdir.

Oğlan burda ne çok durdun
Edem (**) gelir, döğülürsün

Aldı Köroğlu :

Döğülürsem ben döğtleyim
Koğulursam da koğulayım
Ben edeme kul olayım
Kızlar bir su verin içek.

Aldı mavılı kız :

Ev yakın oğlan duyarlar
Tatlı canına kıyarlar
Derini dependen soyarlar
İn oğlan da çaydan iç gör

Harmandalar (?) kovar katır
Ne gönül bilirim ne de hatır
Hasta olan döşeceğine yatır
İn oğlan da çaydan içe gör
Durma buralarda kaçça gör

Bu sırada kız evine kaçarken Ayvaz ulaşır ve türküye başlar :

Aldı Ayvaz :

Pınar başında çardağı
Elinde gümtüş bardağı
Derin göllerin ördeği
İlle de mavılı, mavılı

Biri oturmuş gözün süzer
Biri zulfe gerden düzer
Al giyen bağrımı ezer
İlle de mavılı, mavılı

Çıkar üçeye salınır
Al geyer yeşil bağlanır.
Ağ memelerin görtünür
İlle de mavılı, mavılı

Kır İsmail sazı kesti, söze başladı :

(**) Ede — Ebe, dede ece gibibir, Bu kelime de büyük birader ağabey manasını verir.

— Efendim... Şimdi Ayvaz kızlara tutuldu, ayak depti şu kızları da götürerek dedi. Köroğlu Ayvaza duracak çağ değil, arkadaşlar sandıklarda bunaldı, kavga çıkarsa iş fena olur, Beyoğlunu dönüştürürüz; gel şimdi tınma namusumuzu koruyak dediğim olmazsa bilirsin ya "At arınır, Ad arınmaz," (*) işimiz kötüye sarpar.

Ayvaz söz dinler, yol uzar. Birgün kervan Gürcüstana ulaşır, hana inerler. Gece vakti sandıklardaki yiğitler çıkar rahata koyulur. Ertesi gün Köroğlu başına bir işkenbe takarak keloğlan olur. Üstünü başını çamurlar. Kral sarayının kapısının önüne gelir.

— Devamı var —

(*) At kirlense temizlenir fakat nam ve şöhret temizlenemez demektir.

Sarhoşun Türküsü

Bu imansız şişe hiç doyurmadı :
Al da şu parayı, çabuk bir daha...
Eriyor içimde içtikçe tadı :
Kurur mu su akan oluk? Bir daha!..

— Dur bel.. olurmuymuş bunun yeteri?
Bir buzlu yudumun candır ederi...
Yoklukla açlıktan doğan kederi,
Bunların içinde boğduk... Bir daha!..

Saysız dertlerden biz ömrü üttük;
Hergün, boş kadehler gibi yürüttük...
Ayık kalktığımız yerde çürüttük.
Düştüğümüz yerde doğduk... Bir daha!..

Hüseyin Kalaba

Son Halkeyleri Bayramından :

Evimiz 25 Şubatı

Nasıl Kutladı ?

Halkevlerinin kuruluş yıldönümünü Halkevimiz gençliği Adana da çok canlı bir şekilde geçirdi.

24 Şubat günü saat 15 de gençlik Adana Halkevinin etrafında toplanmış ve Başvekilimizin radyo ile nakledilen açış ve kutlama nutkunu müteakip törene Halkevi bandosunun çaldığı istiklâl marşı ile başlanmıştır. Marştan sonra Halkevi âzalarından öğretmen Belkis Zincirkıran günün mahiyetini ve Halkevlerinin faaliyetini izah eden güzel bir nutuk vermişlerdir. Müteakiben öğretmen Celâl Sahir Muter Halkevlerine ait bir şiir okumuştur.

Buradaki töreni müteakip başta Valimiz Faik Üstün, Komutanımız Arif Tanyeri, Parti Reisi Fahri Uğurlu ve Halkevimiz reisi Nevzad Güven olmak üzere, önde bando, izciler, Halkevli-ler, talebeler ve binlerce halk asfalt yolu takiben Atatürk parkına gidilmiş, Atatürk anıtına törenle bir çelenk konmuş ve tazim sükûtu yapılmıştır.

Bundan sonra Müze müdürü Yalman Yalgın Halkevleri ve Halkevlerinin kurucusu Ebedî Şef hakkında güzel bir nutuk söylemiş ve törene nihayet verilmiştir.

Akşam Halkevinde Ev tarafından Halkevli-lere bir ziyafet verilmiştir. Gece pek neş'eli geçmiş, sabaha kadar devam etmiştir. Bu yemekli toplantıda, Halkevimiz reisi Nevzad Güven Halkevli-lerle çok samimi bir konuşma yapmıştır.

Ertesi gece de Evimizin kudretli gençlerinden müteşekkil temsil kadrosu Asrî sinema salonunda "Yanık Efe," piyesini oynamış büyük alâka ve takdir görmüştür.

Bay Coşkun Güven'in rejisörlüğü altında sahneye konan bu eseri gençler cidden büyük muvaffakiyetle oynamışlardır. Keza Necmi Şenel'in dekorları ve Reşad Güçlü'nün elektrik tertibatı sahnede eserin iyi bir şekilde yaşamasını temin etmiştir.

Köylerde Kalkınma Hazırlıkları

Yazan : Ekrem GÜRSEL

Köycülük :

"Görüşler,, mecmuasının 1940 sayısından itibaren köycülük neşriyatına başlamıştır. Bu neşriyatımız, büyük köy davasının fedekâr yapıcılığı olan Eğitimci ve gezici başöğretmenler tarafından takibedilmesi için mecmuamız bütün eğitimci ve gezici başöğretmenlere parasız gönderilmektedir. Bu sayfalarda köylerimizde yapılan çalışmaları ve köycülük hakkında ki etüt reportajları bulacaksınız ..

Vilâyetimiz köylerinde kalkınma esaslarını hazırlamak üzere vilâyet makamında mühim bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya Valimiz Faik Üstün riyaset etmiş ve bu toplantıda Jandarma kumandanı, Sıhhat, Maarif, Ziraat, Orman, Veteriner, Nafia, Belediye fen müdürleri ile çiftçiler birliği reisi ve köy bürosu şefi hazır bulunmuştur.

Komisyon Maarif dairesinin hazırladığı projeyi tetkik etmiş ve aynen kabul etmiştir. Bu projeye göre bütün merkez kaza köylerinde, tam teşkilâtli okulu bulunan ve eğitimci köylerde köy kanununun mecburî kıldığı işler aynen ve ihtiyarî bıraktığı işler de mahalli ihtiyaca göre kısmen tatbik edilecektir.

İlk yapılacak işler şunlardır :

1 — Köyün plânı, "Şimdilik köy kanununun tarifine göre iki ana caddesi,, başöğretmen tarafından hazırlanacak ve Nafia ile Belediye fen heyeti tarafından gözden geçirilerek vilâyetin tasdikine arz olunacaktır.

2 — Köyü iyice tanımak için her türlü malûmatı ihtiva eden birer köy belleten doldurulacaktır.

3 — Evimiz köycülük komitesi beş köye seyyar kütüphane, örnek kümeş ve helâ yapacaktır.

4 — Sıhhat dairesi 16 köye ilaç dolabı ve ilaç verecektir.

5 — Belediye fen müdürü mahalli ihtiyaca uygun ve köyde bulunan malzeme ile yapılabilecek sıhhi helâ projeleri hazırlayacaktır.

6 — Ziraat ve baytar müdürlükleri gene mahallî malzeme

ile yapılacak şekilde ucuz ve ihtiyaca uygun birer ahır, kümes projeleri hazırlayacaktır.

7 — Eğitimci köy okulları mahalli duruma göre taş veya kerpiçten yapılacak, ve bunlar için gerekli malzeme miktarı bu ay sonuna kadar tebliğ edilecektir.

8 — Kazalara da bu esaslara göre direktifler verilmiştir.

9 — Köyün ana yollarını çamurdan kurtarmak için mahalli imkânlarla göre taş döşeme yapılması uygun görülmüştür.

Pek yakında Valimiz Faik Üstün alâkadar daire müdürleriyle köy tefişlerine başlayacaktır.

Bu sene için kalkınma programının ısrarla tatbik edileceği on altı köy şunlardır : Tam teşkilâtli okulu bulunan Misis, Tuzla, Karataş, Kadıköyü, [Kürkçüler, Gerdan köyle-

ri, ile her eğitimci bölgeden durumu inkişafa müsait olan ikişer köyden şu on köydür: Çıldırım, Zeytinlu, Kurttepe, Yalmanlı, İncirlik, İsmailiye, Suluca, Büyükraplar, Denizkuyusu ve Yemişli.

Şimdiden bu köylerin halihazır durumu ile yapılacak kalkınma işlerinin etüdüne başlanmıştır. Muhitinde bulunan diğer köyler için faydalı birer örnek haline getirilecek olan bu köylerde kalkınma işinin tahakkuku artık bir gün meselesi haline gelmiştir. Bundan sonraki nüshalarımızda reportaj halinde yapılan işle ve işi yapanları değerli okuyucularımıza tanıtmaya çalışacağız.

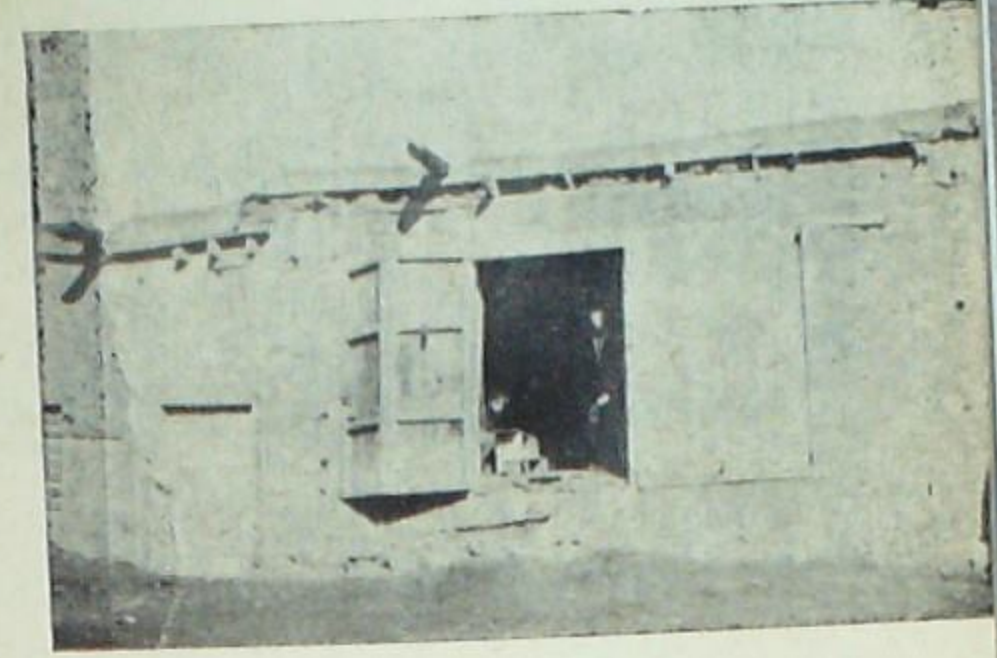
EĞİTİMEN

Dört aydanberi köylerimizde yepyeni bir çalışma başladı.

Bu çalışmanın konusu köylerimizin kendi kendini canlandırmasıdır. Millî davamız olan bu büyük savaşın kahramanları hep savaşta olduğu gibi Mehmetçiklerimizdir. Yalnız bu savaşta Mehmetçiğin adı Eğitimci'dir. Silâhı da süngü ve tüfek değil kalem ve sabandır.

Onlar yazın kızgın güneşin altında tıpkı köylerinde olduğu gibi — bütün gün çalışarak Güneşlide yetiştiler...

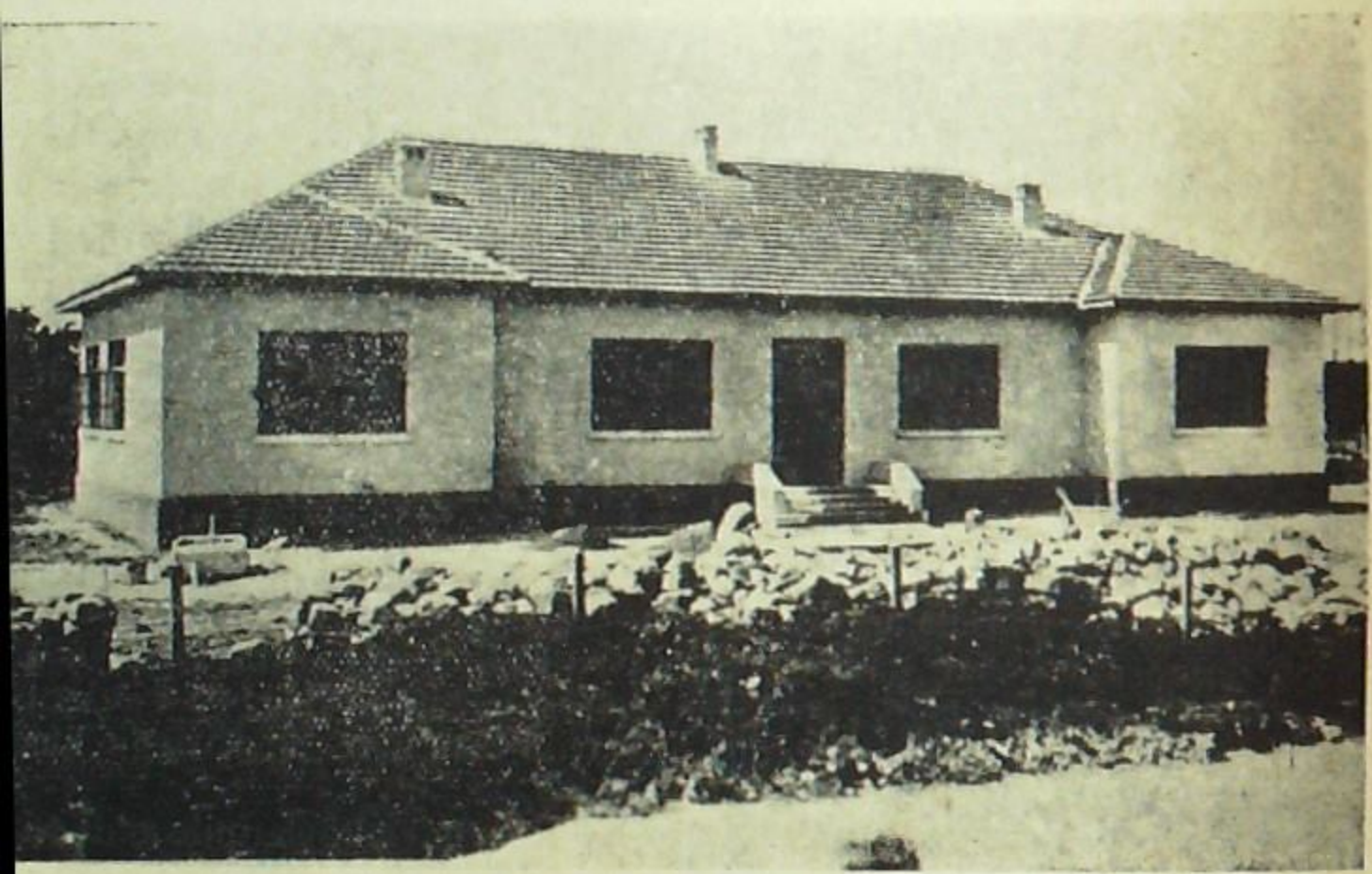
Kurslarının kapanışında Atalarına çelenk koydular ve ant

Çağırkanlı köyünde Eğitimci Ali Anagülün okul ittihaz edip içinde tedrisat yaptığı bina

Köy yolları köylünün emeğiyle yapılır.

Cumhuriyette köylü okullarını böyle yapıyor.

içtiler...

Dikkat ettim: Sivil elbiseleriyle duruşlarında ve dizilişlerinde bile bir ordu intizamı ve heybeti vardı...

Okullarını ilk açılış günlerinde gördüm; sıraları yetişmeyenler iki tahta parçasından bir sıra yapmışlar... Alfabelerini açmışlar... Ateşli, ateşli çalışıyorlar.

Yüzlerce yıl bakımsız bırakılmış köylüler, Maarif ışığının kendi küçük köylerine kadar nasıl sokulduğunu mütehayyir fakat memnun.. Baharda köyün yeni okulunu yapmağa hazırlanıyorlar.

Okulun yeri çoktan tesbit edilmiştir. Fidanlar dikiliyor... Bu köy da'vasının ilk adımıdır.

Eğitmen ona her yeniyi, her iyiyi, her güzeli yaparak, kullanarak tanıtacak ve sevdirecektir.

Eğitmenin tomar, tomar projesi, kâğıt yığını halinde planı yoktur. Onun rehberi realite ve kitabı köy kanunudur. Bunda her şey yazılıdır. Yazılı olmayan bulunsa da o içinden gelerek iyiyi, güzeli ve mümkün olanı yapar...

Köy dıştan değil içten kalkınacak ve canlanacaktır.

İşte böylece vilâyetimizin 37 köyünde mütevazi fakat verimli ve ümitli çalışmalar devam etmektedir.

Bu büyük milli da'vayı candan benimseyen Halkevimiz, "Görüşler,, mecmuasına köycülük sayfaları ayırmıştır. Bu sayfalarda Çukurova köyüne, köycülüğüne ait çıkacak yazıların alâkadarlar tarafından da muntazaman takibi için Halkevimiz "Görüşler,,i bütün Eğitim ve gezici başöğretmenlere parasız göndermektedir.

Bu kıymetli yardımlarından dolayı Halkevimize derin teşekkürlerimi sunarım.

Kültürcü ve imarcı valimizin başkanlığında köyle alâkadar bütün devlet daireleri ve bütün teşekküllerin el birliği ile çalıştıkları Çukurovada köy davasının muvaffakiyetine başarılacağı muhakkaktır.

Bu milli davanın başarısıyla varılacak mesut günlerin haz ve heyecanını şimdiden duyuyor ve yaşıyorum.

Halkevimiz dersane kolu ve diploma alan kızlarımız

Evimizin 1940 Şubat çalışma hulâsası

1 — Dil, Tarih vs Edebiyat Şubesi :

Halkevlerinin kuruluş bayramı için seçilmiş olan beş kişilik kutlulama hey'eti tanzim edilen program mucibince bayramı kutlulamıştır. Radyo ile nesredilen Başvekilimizin nutkunu müteakiben Belkıs Zincirkıran veciz bir nutukla Halkevlerinin maarif ve san'at hayatımız üzerinde oynadığı mühim rolü, ilim sahasında inkişaf ve tekâmüller tekevvün ettirerek nasıl ilerlediğini ve Evimizin sekiz yıllık mazisinde başardığı muvaffakiyetleri izah etmiş ve bilâhère oparlör önüne gelen Celâl Sahir Muter "Halkevi Çocuğu" şiirini okumuştur. Halkevi bandosu "önde" olarak, Partililer, Halkevîliler, izciler, mektepliler

ve kesif bir halk kütiesiyle Atatürk heykeline gidilerek abideye çelenk konulmuş, Ali Rıza Yalman Yalğın'ın nutku pek çok alkışlanmıştır. Gece, Halkevi salonunda davetlilere verilen ziyafette Evimiz reisi Nevzad Güven davetlilerle bir konuşma yaparak bilhassa "Halkevleri," ve "münevverler," üzerinde durarak Halkevlerinin münevverlerimizden fedakârlık ve feragat beklediğini, münevverlerin Halkevlerinde rol almalarıyla bu evlerin hedeflerine daha hızlı koşabileceğini kelimelerle kulaklarımıza doldurmuş, davetliler üzerinde takdir ve hayranlık hisleri uyandırmıştır.

Halk şairlerinden aşık Veysel ve İbrahim'in okudukları halk türküleri ve Halkevimizden Mürüvvet Sümersalan'ın okuduğu milli türküler ve Ev orkestrasının çaldığı neş'eli muzik parçaları geç vakte kadar o gecenin samiriyet ve zevkini arttırmıştır.

2 — Temsil Şubesi :

26 ve 27 Şubat geceleri Asri Sinemada Yusuf Süruri'nin "Yanık Efe," isimli üç perdelik muzikli komedisini temsil ederek

"Yanık Efe,, yi oynayan gençler

2000 kişi temsile gelmiştir. Coşkun Güven'in Drije ettiği ve Necmi Şenel'in dekorlarını hazırladığı bu eser elemanlarımızın temsil kudretleri ve Coşkun Güven'in koyduğu kuvvetli Mizan-

senle "Yanık Efe," bir temsil hadisesi olmuştur. Ayrıca Evimiz sahnesinde Kız Lisesi talebeleri spor hareketleri, monolog ve şiirde mürekkep bir müsameri vermişlerdir.

3 — Spor şubesi :

Havaların sık sık yağışlı geçmesi bir çok mühim spor hareketlerinin tehhüre ugramasını mucib olmuştur.

4 — Sosyal yardım şubesi :

88 Vatandaşın istida ve sair dilekleri yazılarak 68 fakir hastanın muayene ve tedavileri yaptırılmış ve 35 yoksul çocuk hastanın 19 lira 92 kuruş tutarında ilaçları da temin edilerek Kız Lisesinde okuyan 4 Erzincanlı felâketzede talebeye kitab alınmış ve bazı küçük nakli yardımlar dahi yapılmıştır.

5 — Halk dersaneleri ve kurslar şubesi :

Menfi propagandalara karşı şehrin muhtelif kalabalık noktalarında, fabrikalarda konferanslar tertibedilerek bu mesaiye günlerce devam edilmiştir.

6 — Kitapsaray ve yayın şubesi :

İlim zümrelerine göre esaslı tasnife tabi tutulan kitapların tesciline devam edilmiş; Doktor Muzaffer Lokman "Verem, veremin istidadı ve sirayeti," merkezden gönderilen Nurullah Ataç "Edebiyatta Şiir," Selim Sırrı Tarcan "Şpor ve Gençlik," ve Ercümend Ekrem Talu tarafından da "Şehircilik ve Turizm," mevzuları üzerinde konferanslar verilmiştir.

Hoparlör neşriyatına bermütad intizamla devam edilmiş ve Ev salonunda iki düğün töreni yapılmıştır.

Zelzele

Koptu mu arzın mihveri
Söndümü güneşin ferî

Ya felekte çarh kalmadı
Ondan mı salladı yeri

İşte ana baba günü
Arşa erdi masum ünü

Başta özbaşkan İnönü
Sana hep Ulusun yönü

Niçin kurdun ulu tanrım
Ya sen bu kanlı düğünü

Eşi yok tarihte dilde
Tayfunda, tufanda selde

Varmı misli kara yelde
Durmaz olmaz dünü günü

Orta Anadalu mu evi
Ya ezrail mi kaf devi

Nedir böyle bu kara duş
Sona ermeyen kanlı iş

Kanlı sahne, kanlı perde
Yok menendi gökde yerde

Bakmak istemem ben buna
Yalvarırım tanrım sana

Bakamadım geldim vecde
Ana yurdum etti secde

Verdin bir acı velvele
Oldu bir kanlı zelzele

Sallandıkça yer yer batar
Sandım halaç mansur atar

Yok mu hiç emi ilâcı
Yoksa sav gitsin halacı

Ana yurdum da dört yana
Başta güzel Erzincana

Günahsız binlerce cana
Yakışır mı kıymak sana

Sen verdin ilhamı bana
Ben de soruyorum sana

Elim dursa dilim durmaz
Ağlayorum kana kana

Yok mu bu derdin ilâcı
Binbir yavru ana bacı

Bir gecede sergen ettin
Yoksa murada mı yettin

Pek acıklı bir iş ettin
Bilmem memleketten mi gittin

Göster başka göre gidek
Sana tanımayız yedek

Biz tanrısız yurdu nidek
Başsız oluruz o dek

Yeter ulu tanrım yeter
Dert mi olur bundan beter

Bunun sonu ne olucu
Yeter susturun sesi kılıbı

Sen sahip olmazsan bize
Başka yok sahip olucu

Ya bu kızıl kıyametin
Cenazesin kim kılıcı

Kozanlı
Süleyman Kılıç

TUZAK

Yazan : D. Manoyleviç
Çeviren : Nâzım Altunkaya

— I —

1 Şubat :

Salonda yumuşak bir koltukta oturuyorum. Sobanın içindeki ateş yavaş yavaş yanıyor. Dizlerimin üzerinde şiirlerinizle dolu bir kitap var. Hayır mademki yazmağa karar verdim itiraf edeyim : Onları okurken uzak bir tahassürü sayıklıyorum. Bu tahassür keskin bir bıçak darbesinden daha kuvvetli, kırmızı gelincikten daha kızıl, bir ananın ilk çocuğuna olan derin muhabbetinden daha sıcak. Bilmem beni hatırlaya bilecek misiniz? Varlığımı hissedecek misiniz? Bir zamanlar bir yerde yanımdan geçmiştiniz. Bakışlarımız karşılaşmış ve sarmaşarak beyaz karkas güllerinden örülmüş bir hatıra çelengi olmuştu. Birbirimizi görmüş ve geçmiştik. Fakat ebedî bir geçiş ve mütevali bir dönüşle yekvücut olmuştuk. Biliyorum siz ölüsünüz. Fakat şiirleriniz hayatımın kopmamış telleridir. Öyleyse söyleyiniz, söyleyiniz şairim! bir çiçeğin gonca oluşuna ve armağan olmadan kokusunu yayışına gücene bilirmiyiz? Biliyorum karınız güzeldir. Fakat zannedermisiniz ki onun ağışu benimkinden sıcak, saçlarının rengi benimkilerden daha siyah ve gözleri daha sihirlidir.

Şiirleriniz fevkalâdedir şairim! Fakat onların ahengi benim bakışım veya beyaz ellerimin küçük bir hareketi karşısında bilsen ne kadar sönüktür. Şiirleriniz aşkla doludur şairim! Fakat siz bilmeyerek içten yanan bir aşık gibi hiç sevdiniz mi? Çiçeklerin birbirlerini koklamalarına, bülbülün içli içli ötmesine ve arslanın yelesini kabartmasına amil olan ve ancak ölümün nihayet verebileceği aşkı hissedebildiniz mi? İşte böyle bir aşkı şiirleriniz ruhumda uyandırdı şairim! Kalbim titriyor, ruhumda bir aydınlık var. Büyük aşk güneşi altında arzularım kanlı lâleler gibi... Saadet, gönlümün çiçekli bahçesinden uzanan beyaz

mermer köprülerin üzerinden sonsuzluğa kayıyor. Daha kokusuna ermemiş goncanın, açılmak için acı didinmesini hissettiniz mi, şairim? Yahut gül olduktan sonra gaşyedici bir sihre malik olan bu goncanın titremesini ömrünüzde hiç seyrettiniz mi? Çiçeklerin yapraklarında bulunan türeme tozunun lâtif esrarını hiç düşündünüz mü! İşte benim ruhum varlığım seninle beraber türeme şarkısını söylemeğe çalışıyor. İlâhlar ölmüş.. Sen ve Ben..... Ve tâ uzaklarda ayaklarımızın altında bulunan âlem.....

— II —

5 Mayıs :

Biricik sevgili bir an evvel gel! Seni beklerken hasret ve iştiyakın alevlerinde yanıp tutuşuyorum.... Gel, step geceleri gibi siyah ve uzun olan saçlarımı önüne dökceğim. Böylece odada bütün aralıkları kapayacak ve bütün ışıkları söndürecekim. Taki : Gönüllerimiz birbirine baksın ve hislerimiz birbirile kaynaşsın...

Inan şairim! Karanlıkta hayatın ilâhi sırrı daha büyük olur; sevgi daha derinleşir ve saadet daha yükselir. Böylece iki varlığın güzelliği birbirinin yanından geçtiği zaman gayri ihtiyarî buluşur, parıldar ve karanlıklardan hasıl oldukları gibi yine karanlıkta sönerler. Fikrin doğduğu yerde aşk ölür. Bunun için ebedî hasrete ne bakar ne de onu görebiliriz. Gizli ve ani hislerin farkına varmak da bir saadet sayılabilir....

Gel sevgili gel! Seni kıvrık saçlarım kadar siyah ve bakışlarım kadar ılık olan, kokulu ve loş bir karanlığa bürünen odamda bekliyorum.....

— III —

10 Haziran :

Sevgili! seni böyle bir tuzağa düşürdüm diye bilmem bana darıldın mı? Beni tanıdığına, evet henüz tanıdığına püşman oluyor musun? Bana darılma; kabahatlı bulma sevgili! Ben seni takip eden fena talih değil, ruhunu koruyan bekçi bir meleğim...

Düşün... O akşam o ane kadar tanımadığın mechul ve namütenahi zevki sana sunduğumu itiraf ettin... Diyordun ki mesudum.... Bu saadeti her ne kadar ıztırabımın kanlı ellerile sana sunmuş isem de ben de mesudum.. Senin ilk sevdiğin, ilk zevcen iken nasıl olduğumun farkına varmamıştın. Fakat şimdi

hende bir çok değişiklikler var. Sende şimdi daha iyi daha güzelsin. O zaman o kadar gençtik ki.... Şimdi erkek şekline tam sevicecek çağa girdin. Bir kadının kuvvetli ve güzel bir erkeğe nasıl prestij ettiğini bilirsin. Fakat buna rağmen ben yine çekiliyorum.

Beş sene ayrılıktan sonra buluştuğumuz anı hiç bir zaman unutmayacağım. Odama girdiğin zaman ışığın odaya girmesine kalın lâciverd perdeler mani oluyordu. Dışarıda şimsekle dolu fırtınalı bir hava hüküm sürüyordu. Gürültü ve sağnak dolu bir geceydi o gece... Mevsim Mayıs olduğu halde vücudüm ürperiyordu. Şöminede belki senin aşkın gibi son kuvvetini ve ışığını sarfeden bir iki parça sönmek üzere idi.

Sevgili! çoktandır unutmuş olduğun ilk sevdiğin kadını burada bulacağını hiç ümit etmemiştin değil mi? Evelce birbirimizi anlamamış ayrılmıştık. Eğer birbirimizi anlamış olsaydık bütün hayatımızı o gecenin geçişi gibi saadet ve sevgi içinde geçirirdik. Bilmem hatırlar mısın? Odanın karanlığına ayak bastığın zaman, beni görmediğin halde ellerini bana doğru uzatmıştın. Odada derin bir sükût vardı. Kalbinin hafif vuruşlarına kalbimin vuruşları cevap veriyordu. Dudakların beraber yaşadığımız zamanlardan daha ateşli idi. Adeta dudaklarını yakıyordu. Gözlerinin karanlıkta iki sevda yıldızı gibi parlıyordu. Alev dudaklarının saçlarının ipek tellerinde dolaştığını hissediyorum. Bir an olduğu gözlerinden iki damla yaş düşü ağılayordun. Fakat ben de.... Önümde diz çökmüş küçük bir çocuk gibi kim olduğumu soruyordun; yanımda bahtiyar olduğunu anlatıyor ve ilâhını görmeyi için soyunmamı rica ediyordun. Fakat ben senin bu arzunu yerine getirmedim. Beni yanlış anlamayasın, beni tanıdıktan sonra kaçmayasın diye....

Hiç olmazsa muvakkat bir sevince garkolmak ve böylelikle bütün hayatımdaki iştiyaki tatmin etmek isterdim. Birbirimizi daha sevebileceğimizi hissediyorum. Aşkımızın son şarkısını söylemesine daha vakit var olduğunu anlıyorum. Fakat neden ayrılmıştık...

Şimdi senin önünde ben diz çöküyorum sevgili! Seninle yolumuz çoktan ayrılmıştır.

Senin karn ve iki güzel çocuğun var. Onlarla kal ve yaşa... Ben seni belki ebediyen seveceğim. Benim aşkım gecikmiş bir vazife aşkı değil karanlık bir ruhun aşkıdır. Bu, her ne ka-

dar ölümden daha kuvvetli ve çöl fırtınalarından daha deli bir aşk ise de sebepsiz ve neticesiz olduğunu anlıyorum. Adiyol... Af et sevgili! Namütenahi ve esrarengiz aşkımızın şerefine ağla ve şarkı söyle.... Ben bundan böyle yalnız hatıraların beyaz zambaklarını toplayacağım. Onları göz yaşlarımla sulayacak ve sonra onlardan, elimden kaçırmış olduğum saadet ve senin muvaffakiyetin için çelenk öreceğim...

— IV —

15 İkteşrin :

Sevgili her ne kadar mektuplarıma cevap vermedinse de yine bir mektubunu aldım. Hakikî bir ızdırap içinde kıvrandığına inanıyorum. Asıl alınının kırıştığını, munis bakışlarının bulunduğunu ve esasen solğun olan çehrenin daha fazla solduğunu tasavvur edemiyorum ve bu andan itibaren şiirlerinde yalnız melâl aksedeceğine inanıyorum. Hele birgün son olarak arkadaşımın kapısı önüne geldiğini ve benim evde olmadığını arkadaşşımdan duyunca sustuğunu ve derin bir acı ile yüzüne baktıktan sonra bana selâm bırakışını hiç bir zaman unutamıyacağım. Çünkü perdenin arkasından sana bakıyor ve müthiş bir ızdırabın kucağında kıvranıyordum. Bir an evveldi ki' doğruca dışarı fırlıyarak boynuna sarılmak ve böylece ebediyen seninle kalmak arzusunı hissettim. Fakat bu arzuyu içimden attım; artık hiç birşey istemiyorum. Dostça ayrılışımızdan o kadar memnunum ki... Biliyorum hakkımda fena düşünmez ve belki de beni unutmazsın. Mesut ol sevgili! Bunu bütün kalbimle dua ediyorum. Beni bir zamanlar yoldan geçerken toplamış ve koklamış olduğun bir çiçeği hatırlar gibi hatırlamanı istiyorum. Şimdi artık o çiçekler açılmış, yaprakları solmağa başlamıştır. Neşemin kuşları artık son şarkılarını söylemiş soğuktan kim bilir nereye kaçmışlardır. Bu hazan pek ansızın geldi sevgili! Gönlümün yıkılmış, harap bahçesinde şimdi yalnız soğuk bir rüzgâr esmektedir. Yakın bir zamanda kar yağacak ve her tarafı buzlar örtecek... Bu beyaz karın üzerinde yakut şeklinde donmuş parlak bir kan lekesi duracak... Biricik sevgili bundan sonra benim hayatım böyle olacak adiyol, affet....

Diyorlar ki bu mektuplardan şaire daha üç tane gelmiş fakat bana göstermedi; bilmem onlarda daha acı şeyler mi vardı.?

Istirap

III

Ah... Bu güdlerin ıztırapları
Kara renklerle kararan günler.
Muhayyilede ağhyan günler
Hatırlarlar mı o serapları

§

Nedir derinden o inlemeler?
Bilmem aczin mı çıkmıyan feryad?
Tahattur mudur bize kalan yad?
Neler fısıldar gözlerine yer

§

Açılsın göğe kuru avuçlar
Yağsın kalplere ordan teselli.
Yağsın kalplere kardan teselli.
Sonlara ersin bitmiyen uçlar.

§

Yetmez mi dersin avuçta başları?
Yetmezami dersin kırmızı renkleri?
Gülsün mü bize bize o uzun cenkleri?
Yağsın mı dersin başlara taşları?

§

Göster yüzünü, göster kaderim
Dibinden yerin, mavi göklerden.
Razıyım hiçten, razıyım herden.
Lânet qekleme yeter kaderim.

Süleyman Şahin Tar

İLİM BAHSİ :

Kız mı Oğlan mı İsteniyor?

Bunu Kadınlar Tayin Edebilirler.

Yazan
CARL WARREN

Çeviren
R. GÖKNEL

Aşağıda gösterilen usulle kadınlar, sadece oğlan veya kız çocuğu değil, muameleye göre istedikleri kadar ve istedikleri zaman oğlan veya kız çocuğu doğurabilirler.

I — Cinsiyeti baba tayin eder. Biolojide bilindiği ve isbat edildiği vechile iki nevi Spermatazoa vardır : Biri erkek tevlit eden, diğeri dişi tevlit eden. Kadının veya hayvanın yumurtası bitraftır.

II — Mihbel ifrazatı taamülünün kalevi olması erkek husule getirecek Spermatozoit'in yaşamasına ve yumurtayı ilkağa imkân verir. Bu kalevi vasat dişi tevlit edecek Spermatozoit'in yaşamasına müsait değildir.

III — Mihbel ifrazatı taamülünün hamızî olması, dişi husule getirecek Spermatozoit'in yaşamasına elverişli olduğu halde erkek husule getirecek Spermatozoit'in yaşamasına müsait değildir.

IV — Mihbel ifrazatının hamızıyet veya kaleviyet derecesi çiftleşmeden evvel lâvajla değiştirilebilir.

V — Lâvajlar kadının veya hayvanın sıhhati üzerinde zararlı tesir yapmaz. Doğan yavrular her hususta sıhhatli ve normal olarak doğarlar.

VI — Bu esaslar malûm olduktan sonra ki ilmen tahakkuk etmiştir, yavrunun istenilen cinsten elde edilmesi imkân dahilindedir.

Kalevi veya acid laktik gibi basit, ucuz, ve zararsız muamelelerle, hayvanlarda istenilen cins doğmadan evvel, kontrol ve tayin edebildiği ve edilmiş olduğu, ilmî bir burhan olarak Applied Research Laboratories, Dayton, N. J. de The News ta-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂
♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂
♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂	♂♂

Yukarıdaki grup erkek yavru doğurması istenilen ki grup dişi yavru doğurması istenilen analarla çiftleştirdikten sonra alınan neticeyi gös-
100 çiftleşme olmuş; 92 ana yüksek bir ekseriyet-
dette erkek ve dişi doğurmuş, birisi de istenilen

anaların mihbellerine kalevi (soda) lavaj; aşağıda-
mihbeline acid-lactic lavaj yapılarak erkek-
tedir :

le istenilen yavruları doğurmuş, 7 ana müsavi a-
cinsi doğurmamıştır. (Siyahlar erkek, Beyazlar dişidir)

rafından yapılan tecrübelerin neticeleri neşredilmiştir. 175 Fare ve tavşan anadan 167 si gibi yüksek bir ekseriyetle çiftleşme-
den önce doğuracakları yavruların cinsiyeti tayin edilmiştir.

Tecrübeler göstermiştir ki çiftleşmeden evvel cinsiyeti ta-
yin keyfiyeti — tahmin, kesif ve tahminle karıştırılmasın — artık
halledilmiş bulunuyor. Deliller gösteriyor ki bu esas metodun,
insanlar da dahil olmak üzere bütün memelilere tatbiki kolay o-
lacaktır.

Laboratuar direktörü Thomas Dufree şöyle diyor :

“Esas ilmî mesele artık halledilmiştir. Farelerde ve tav-
şanlarda cinsiyeti kontrol altına aldık. İlerisi mükemmelleştirme ve
adepte işidir.”

Bu ameliyede ne gizli, ne de imtiyazlı hiç birşey yoktur.
Bilakis, iktisatça faydalanmak veya bu yeni ilmî inkişaf ettirmek
istiyenler için açık ve serbestir.

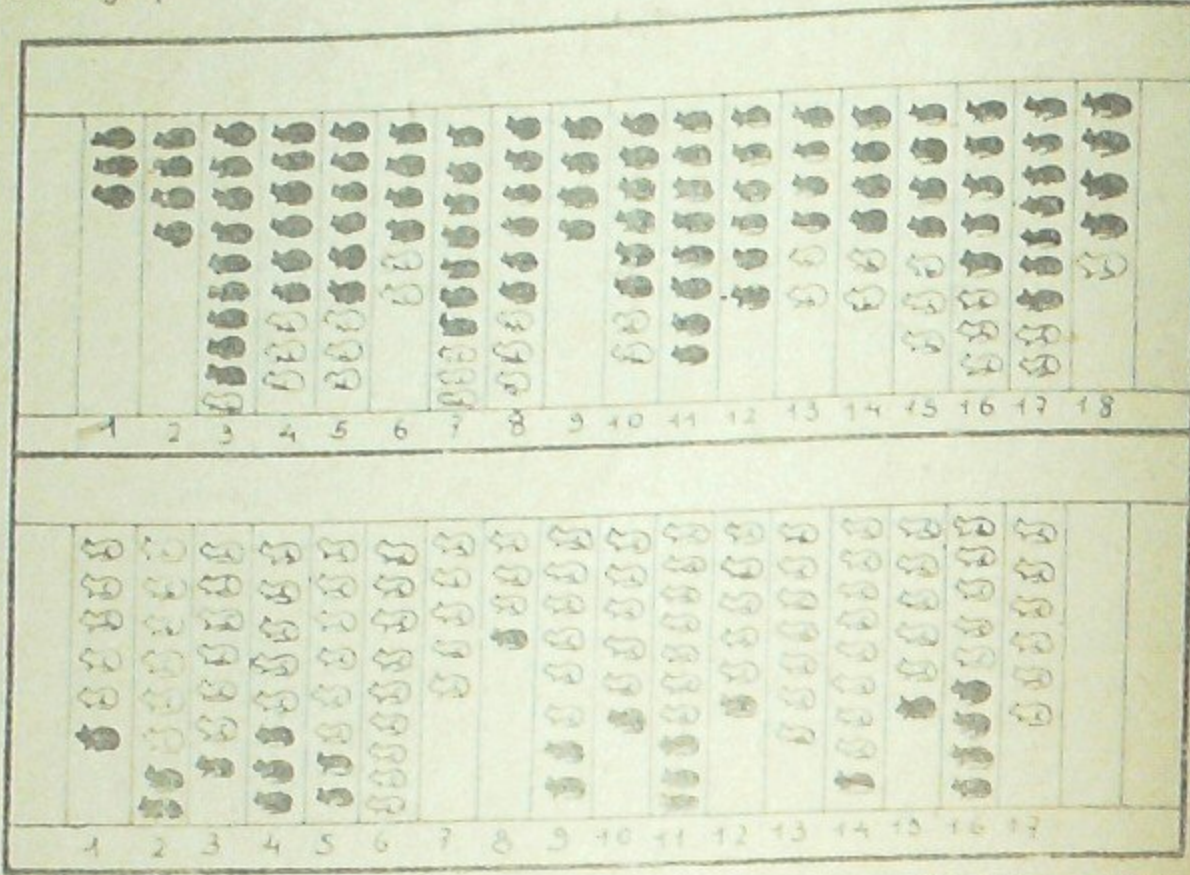
Raporlar son iki seri tecrübeyi ihtiva etmektedir

Muamele sadece şundan ibarettir: Erkekle çiftleşmeden biraz
önce ananın mihbeline, erkek doğurtmak için kalevî bir mahlülle
(Soda) ve dişi doğurtmak için de acid laktik mahlülü ile lavaj
yapmak. The News tecrübelerinde geniş mıkyaştta % 2,3 nis-
betinde mahlül kullanılmıştır. Bu gibi mahlüller pek az para
mukabilinde her eczaneden elde edilebilir.

Dufree raporları 1938 Temmuzundan beri üç muvaffaki-
yetli lavaj tecrübesi serisinden ikisini ihtiva etmektedir.

1 Numarolu fare tecrübesi 1938 2 ci Teşrinde bitti; neticede 35 kontrollü
anadan aynı miktarda doğum elde edilmiştir. Son iki tecrübe, birinci tecrübeyi
her hususta teyit etmiştir.

2 Nolu fare tecrübesinde, lavajdan sonra çiftleşen 100 ana-
dan 92 ana istenilen yavruyu doğurmuş, 7 ana müsavi adette
erkek ve dişi yavru doğurmuş, bir ana istenilen cins yavruları
doğurmamıştır. Tavşan serisinde 40 çiftleşme olmuş; 38 i muvaf-

acid grup :

Dişi istenmiştir.

1 no' fare Tecrübeleri : İstenilen cinsten yavru doğurmak için kalevi veya acid lavajlar yapıldıktan sonra alınan netice (Siyahlar erkek, beyazlar dişidir.)

fakiyet, 2 si musavat ile neticelenmiştir.

Tutulan yüz binlerce doğum istatistiklerine göre farelerde normal yani müdahalesiz doğum, 100 dişiye mukabil 105 — 106 erkek; tavşanlarda ise 100 dişiye mukabil 96 erkektir.

The New müessesesinin tecrübeleriyle bu nisbetlerin, cezri müdahalelerle nasıl değiştiği aşağıdaki hulâsa cedveller gösterir:

Kalevi Grup — erkek istenilmiştir

	Yavrulama adedi	Erkeklerin dişilere nisbeti
Fare tec. No. 1 (0)	9	163.3
Fare tec. No. 1 (A)	9	268.2
Fare tec. No. 2	50	341.6
Tavşan tec.	20	516.6

Acid Grup — Dişi istenilmiştir.

	Yavrulama adedi	Erkeklerin dişilere nisbeti
Fare tec. No. 1 (0)	11	76.3
Fare tec. No. 1 (A)	6	20.0
Fare tec. No. 2	50	35.2
Tavşan tec.	20	30.1

Dikkat edilecek birşey varsa, yukarıdaki cedvellerde 1 No.lu fare tecrübesi iki kısma ayrılmıştır. (0) orijinal yavruları ve (A) aksini gösterir.

(A) lar ihtimalki bütün seride en kat'i tecrübeler olmuştur. Bu yavrular, evvelce aksi cins yavru — ekseriyetini doğuran fare anaların yavrularıdır. Yani muamele değiştirilince yavruların cinsiyeti de değişmiştir. Bütün aksi tecrübeler muvaffak olmuştur.

AĞIT

Erzincan harap lodu
Yanarı yandı kül oldu
Bu büyük felâkette
Çok canlar kurban oldu

Erzincan derlerdi gidip görmedim.
oradan bir yar sevmedim?
Binlerce vatanlaş toprak altında
Ölen nişanlımı kendim gömmedim.

Tarihe bir kara yazı yazıldı
Binlerce mezarlar birden kazıldı
Gerdeğe girdiğim ilk gecesinde
Sevdiğim değil toprak sarıldı

Erzincan dağları bir hayal oldu
Yıkıldı yüksekler engine doldu.
Yurdumuz bekçisi bu şark ilimiz
Dün vardı bugün bir hayal lodu

Üstüme yıkılan ağır bir yükür
Ayağım kırıldı yarım büyüktür.
Binlerce evcesiz yerde yatanlar
Diyorlar üşüdük bizi örtünüz

Kimisi ağlıyor yavrumuz nerde
Kimisi ağlıyor sevdiğim nerde
Tabiat zulmunun en büyüğünü
Almıştır hincanı bu betbaht yerde

Aradım yarımı göremiyorum
Söyleyin bagara gelemiyorum
Yıkılmış cesetler bir kale gibi
İçinde bir gelin göremiyorum.

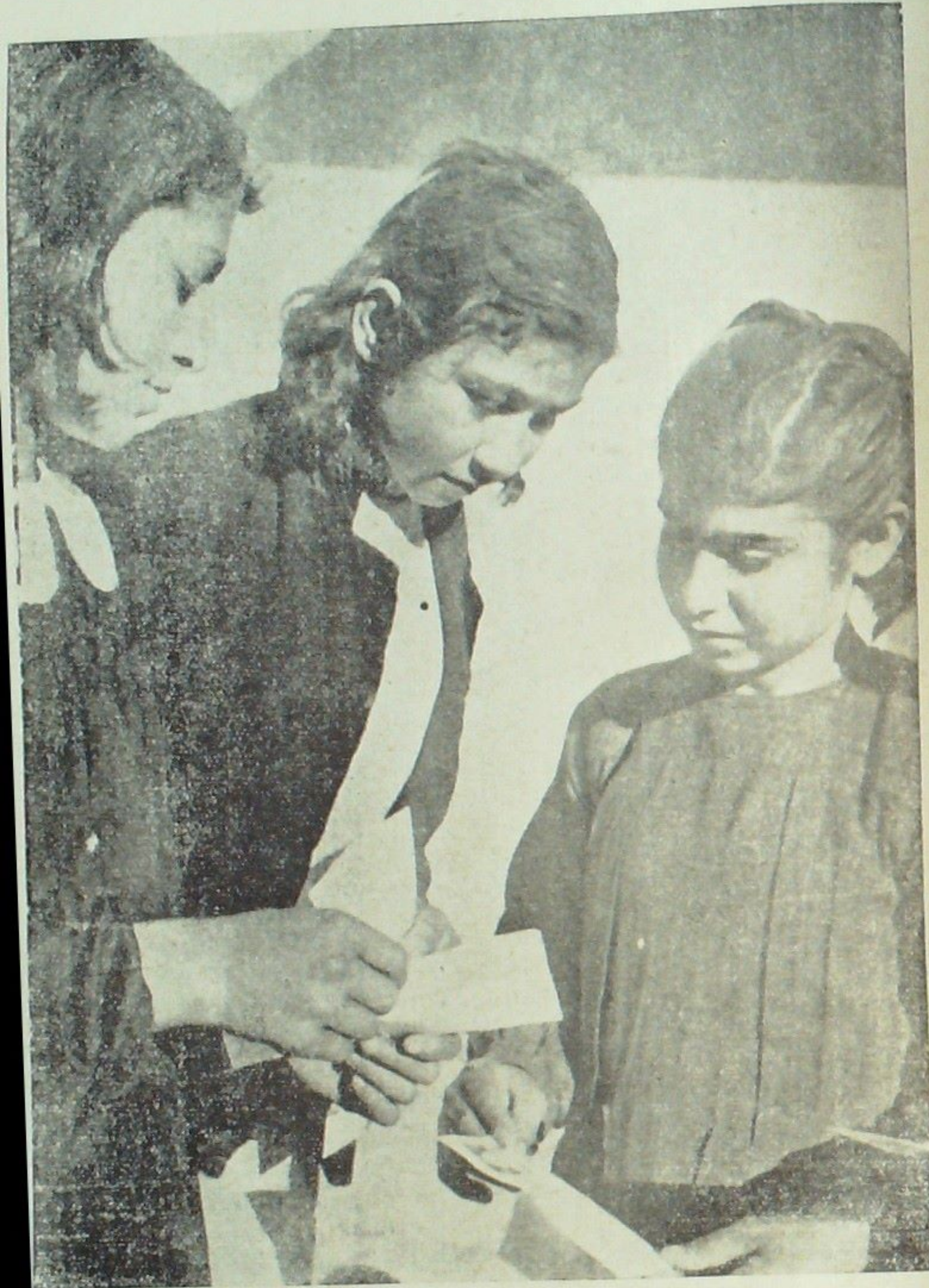
Acaba sol lumu açan güllerim.
Pınara gitmiyor çift gelinlerim
Tarlada zabanlar bekliyor gelin
Dönüyor tarlaya giden tekerleklerle-
rim.

Bir duman çıkıyor zemin altından
Çok acı bir inilti yerin altından
Diyo ki çıkarın ben hamileyim.
Çıkardılar henüz doğmuş bir yavru

Bir inilti daha başka bir türlü
Kiminin üzeri karla örtülü
Kimisi evlenmiş daha ilk gece.
Bellidir başında duvak örtülü

Bir zalim fırtına durmadan eser
Çıplak vücutlarda karları serper
Kimisi donmuş zalim tipten
Kimisi kurtulmuş yerleri öper.

Karların üstüne dökülen kanlar
Zalim bir afata olmuştur kurban
Tarihe yazsınlar o kara günü
Çünkü ağlamıştır bütün vatan

Halkevimizin açtığı dershaneden diploma alan kızlarımızın sevinci...

ŞİİR NEDİR?

Değerli edip ve münekkidimiz Nurullah Ataç'ın Evimizde verdiği konferansını mecmuamıza geçirmeği faydalı gördüğümüz için aynen neşre ediyoruz. "Görüşler,,

Şiirden bahsedeceğim: Halk şiirinden; Divan şiirinden değil. Bir milletin veya muayyen bir edebî zümrenin şiirinden değil, bütün bunları ihtiva eden şiir mefhumundan; sadece şiirden bahsedeceğim.

Ne hakla?.. Huzurunuzda hukukî bir meseleden bahsetmek için çıkacak kimsenin bir hukukçu, size bazı hastalıkları anlatacak olan kimsenin bir tabip olmasını istersiniz. Ben size şiirden bahsetmeğe kalktığım halde şair değilim. Belki bir hayalden bir rüyadan ibaret olan bu âlemdede heman hiç bir şeyden emin değilimdir; fakat şair olmadığımından eminim. Yani kendimi avutacak, bu rüyalar âleminde "hoş bir seda,, bırakacağımı vehmedecek kadar da şair değilim. Artık bir efsane gibi hatırladığım gençlik yıllarımda ben de o sevdaya düşmedim değil. Keşke hiç tecrübe etmeseydim! O tecrübeler bana şair olmadığımı iyice ve acı acı hissettirmekten başka bir şeye yaramadı. Dickens'in bir romanında bir adama: Keman çalar mısın? diye so-

Kıymetli Edip ve Münekkit
NURULLAH ATAÇ

rarlar: Bilmeyi, hiç tecrübe etmedim, der. Ben şiir söyleyemediğimi biliyorum: Tecrübe ettim.

Fakat hukuk meselelerinden bahsetmek için hukukçu, hastalıklardan bahsetmek için tabip olmak lâzımsa da şiirden bahsetmek için şair olmak zarurî değildir. Çünkü hukukî meseleler, hastalıklar bizim dışımızda kalır; onlar bizden hariç şeylerdir. Biz onlarla ancak zaman zaman alâkadar olur, sonra onları unuturuz. O işlerin mütehasısları vardır. Yani onlarla meşgul olmak insanlar için bir nevi "farzı kifaye," dir. Onlarla meşgul olmayı başkalarına bırakabiliriz. Bir İngilizce bilmem hangi siyasi mesele hakkında ne düşündüğünü sormuşlar: Hariciye nazırı o gibi işlere bakmak için para alıyor, ben ne diye zihnimi yorayım? demiş ve.. Golf oynamağa gitmiş. Hukukî veya tıbbî meseleler açıldığı zaman biz de: "Mütehasısları onlar için para alıyor, biz ne diye zihnimizi yoralım?," deyip daha esaslı bir işe, meselâ şiir okumağa başlayabiliriz. Şiir, sanat bir farzı kifaye değildir. Onların verdiği hazı bizim yerimize başkalarının duymasına imkân yoktur.

İmkân olduğunu sananlar vardır, fakat onlara inanmayın. Siz şüphesiz onlardan değilsiniz ve onlara inanmıyorsunuz ki bu akşam buraya, şiire dair söylenecek bir kaç sözü dinlemeğe geldiniz. Merhum üstad Ahmet Haşim'in bir mısrağını biraz değiştirerek siz de, ben de: "Şiirden anlamıyan nesle aşına değiliz," diyebiliriz.

Mademki şiir bir farzı kifaye değildir. Mademki hepimiz şiirden anlamıyanları kendimize az çok yabancı sayacak kadar şiire yakınlık bağlılık duyuyoruz. O halde her birimizin şiir hakkında bir takım düşüncelerimiz olması, bunları başkalarına da bildirmek istememiz tabiidir. Ben bu akşam size, bir şiir kari olmak sıfatıyla şiirden bahsedeceğim; size şiir etrafında düşündüklerimi söylemeğe çalışacağım.

Bir şey öğrenmek, sizin düşüncelerinizi değiştirmek arzusu ile gelmiyorum. Ancak konuşmak niyetindeyim. Tek sesli bir muhavere. Ben söyleyeceğim siz dinliyeceksiniz ama bu yine bir konuşma, bir muhavere olmaktan çıkmıyabilir. Beni dinlerken karşınızda ancak düşüncelerinizi anlatmağa, kabul ettirmeğe değil, onları anlatmağa, yani onlar için sizce bir sempati uyardırmağa, adetâ derd dökmeğe çalışan bir adam bulunduğunu unutmayınız. Zaten bu tek sesli muhavere için biraz sonra, ben

şu perişan kâğıtları okuyup bitirdikten sonra hakiki bir muhavere olması, kâğıtları bırakıp tatlı hatta öfkeli konuşmamıza hiç bir mani yoktur.

Şiir nedir ?

Tarif ekseriya teblikeli bir şeydir. Bir hikâye vardır : Bir Türk, bir Arab, bir İranlı yolda giderlerken bir para bulmuşlar. Türk : "Bununla üzüm alalım., demiş, Arap ineb istemiş, İranlı engür diye tutturmuş. Kavga etmişler; ve ancak bir üzümcüye rastladıkları zaman üçünün de istediklerinin bir olduğunu anlamışlar. Herkesin maksadı bir amma rivayet muhtelif derler. Münakaşalar ekseriya aynı şeyin başka başka isimlerle söylenmesinden çıkarmış. Fakat bir de rivayetlerin bir olup da maksadların muhtelif olmasından doğacak sıkıntıyı düşünün. Tarif, bir olan rivayetler altında çok zaman muhtelif maksadların bulunduğu meydana çıkarır. Ve bu yüzden, biraz evvel çok iyi anlaştıklarını sanan kimselerin, birbirlerinden temamiyle ayrı düşüncüklerini anlayıp münakaşaya, münazaaya başladıkları görülür. Biz burada *Şur* rivayetinde birleşiyoruz. Şiiri tarife kalkıp da maksatlarda ayrıldığımızı meydana çıkarmanın, böyle bir tehlikeyi göze almanın ne lüzumu var? Denebilir. Ben de böyle düşünmek ve size: "Şiir... Ne olduğunu hepiniz biliyorsunuz, tarife ne hacet?," diyebilmek isterdim. Fakat *Şur* kelimesine çok mânalar verilmiştir; o kadar ki bu gün şiirden bahsederken o mânalardan hangisini kastedtiğimizi söylemezsek sözlerrimizin hiç anlaşılması, hatta daha fenası yanlış anlaşılması pek mümkündür. Bunun için, Şiiri sevmekte birleşmekle beraber Şiire verdiğimiz mânada ayrıldığımızı, yani büsbütün ayrı şeyleri sevdiğimizi meydana çıkarmayı da göze alarak Şiiri tarife çalışacağım.

"Şiir vezinli ve kafiyeli sözdür., diyecek olursam bu gün hemen hiç kimseye kabul ettiremem; çünkü her vezinli ve kafiyeli söze meselâ :

Allah *Dieu*, gökler *ciex*, yer *commencer iptidâ*, gibi sözlerin manzum olmakla beraber şiir olmadığını artık herkes kabul etmiştir. Nâzım başka şey, şiir başka şeydir. Şiirsiz nazım olduğu gibi nazımsız şiir de olabileceğini bize *serbest nazım* isbat etti. Bundan başka herhangi bir manada sevdiğimiz şiirin bazan neşirde, meselâ bir romanda, hatta bir tenkid yazısında bulunabileceğini de hepimiz tasdik ediyoruz. O halde şiirin tarifini nazımın haricinde aramamız lâzımdır.

Şiiri tarife çalışacağım, dedim. Dile kolay! Elbette dikkat etmişsinizdir: Bize pek yakın olan, çok iyi bildiğimiz şeyleri kolaylıkla tarif edemeyiz. Asıl bilmediğimiz şeyleri tarifte mukavvaf oluruz demiyorum; böyle bir iddianın sakatlığı aşikârdır. Fakat bize biraz uzak olan, kendi kendimize de anlatmak ihtiyacını duyduğumuz şeyleri iyi tarif edebiliriz. Basit bir misalle anlatayım: Ahmed adında birinden bahsediyorsunuz ve size onun kim olduğunu soruyorlar. O Ahmed size uzakça bir kimse ise oldukça vuzuyla tarif edebilirsiniz. Fakat pek yakınınızda bir kimse ise şaşırır: "Bizim Ahmed yahu!... Ahmed yahu!..., gibi hiç de tarif etmiyen sözlerle mukabele edersiniz. Babalarımızın, annelelerimizin, kardeşlerimizin, çocuklarımızın yüzlerini iyice tasvir edemediğimiz gibi.

Ben de şiir dediğim şeyin ne olduğunu yakından biliyorum; onu kedime izah etmek ihtiyacını duymuyorum. Abdülhak Hâmid'in :

Hübub eder gibi reftarınız, ne hâlettir?
Acep Nesimi seherden mi aferidesiniz?

Beytinin şiir olmadığını; buna mukabil meselâ Oktay Rifatın pek basit gözükene :

İsmi bilmediğim yıldızlara,
Ateşe ve suya hamdolsun

sözlerinin şiir olduğunu açıklığı, uykumu hisseder gibi hissediyorum. Açlığınızı, uykunuzu tarif edebilirmisiniz?

Ben de şiiri doğrudan doğruya tarif edemeyeceğim, yani sualimi değiştirip: "Şiir nedir?" yerine: resim nedir? Musuki nedir? diye soracağım. Bu suallere alacağımız cevabın bize şiiri de aydınlatacağını sanıyorum?

Resim nedir?

Bir ressam meselâ benim resmimi yapıyor. Ben resim değilim : O tablonun bana benzemesi de lâzım değil. Çünkü bana benzememesi resim olmasına bir mani teşkil etmiyor. Ona bakan ondaki insan suretinin bana benzemesinden başka birşey arıyor. O kadar ki o tabloyu içindeki suret bana benzediği için beğenenlere yahut benzemediği, yani sırf müşabih kıymetine istinad ederek hüküm verenlere: "Siz resimden anlamıyorsunuz; belki Nuru'lâh Ataç'ın yüzünü biliyorsunuz fakat resim sanatı nedir bilmiyorsunuz,, diyorlar. O halde resimden anlıyanlar bir

tabloda ne arıyor? Bir takım hatların ve renklerin ahenkli bir surette birleşmesini, değil mi? Öyle ise resim san'atı, birtakım hatlar ve renklerle bir ahenk vücude getirmektir.

(Bu *âhenk* kelimesinin ne kadar sakat olduğunu bilmiyor değilim. Daima yanlış anlaşılmaya ve bir çok haksız hükümlere yol açmaya müsait. Fakat şimdilik daha iyisini bulamıyorum. Yalnız şurasını tasrih edeyim ki ahenk hissi mütemadiyan zenginleşiyor, yani bize uygunluk tesirini veren şeyler günden güne çoğalıyor; dün bize, birbirine hiç yakışmaz gibi gözükene şeyler bugün bilâkis birbirilerinin mütemmimi oldukları hissini veriyor. Denebilir ki sanatkarın asıl vazifesi ahenk imkânlarını muhtelif şeyleri birbirine yakıştırmak imkânlarını çoğaltmaktır.)

Resim, hatlar ve renklerle bir ahenk vücude getirmek sanatıdır dedim. Musiki de savtlarla ahenk vücude getirmek sanatıdır.

Resmi resim eden tasvir ettiği şey değildir: Yani resimdeki insan sureti veya manzara resimden hariç şeylerdir. Onları resim sanatını hiç aklımıza getirmeden düşünmek kabil olduğu gibi resim sanatını da onlarsız tasavvur etmek kabildir. Şiirin de manası şiir değildir; manayı şiirden ayrı olarak düşünebiliriz, Konuşurken söz arasında: "Ah! şimdi bir su başında olsaydık, çalgı çalınsaydı, yanımızda da sevgilimiz olsaydı,, diyebiliriz; bu söz şiir değildir. Şeyh Galip :

Daha ziyadesine yok tahammülü bezmin
Mey ola mutrip ola tut ki bir de dilber ola

derken başka birşey söylemiyor, fakat bu söz şiir oluyor. Pek güzel bir şiir değil, fakat şiir. Nedim ise :

Ben olsam bir de mutrip bir de tarfı cuybar olsa
Hoş imdi bir de farza bir civarı şivekâr olsa

diyor. Hep aynı mana! fakat ne kadar farklı! Bizim hiç şiir olmıyan sözümüzden Şeyh Galibin zayıfça bir şiir olan beytine, aşıl şiir iklimine geçtik ve mana hiç değişmedi. O halde cemiyetle söyleyebiliriz ki şiir, manada değildir.

"Bizim sözümüz mevzun değildi de onun için şiir kıymeti yoktu., Yahut; "seçtiğiniz kelimeler güzel değildi de onun için sözümüz şiir olamadı,, gibi düşünceler gelebilir. Bunların da doğru olmadığını zannediyorum. Sebebini anlatayım.

Fuzulinin :

"Gözüm canım efendim, sevdiğim devletli sultanım,, mısrağını elbette bilirsiniz ve belki seversiniz. Ben bayılırım; Türkçenin en güzel mısrağlarından biridir. Onun veznini bozmadan kelimelerini değiştirmeden şiiriyetini bozmak kabildir.

Efendim sevdiğim devletli sultanım gözüm canım.

Bu güzel birşey mi?.. Ama mana, vezin değişti mi? Başka kelimeler mi kullandık?.. Hayır; fakat şiiriyet uçuverdi. Hiç kimse: "Efendim sevdiğim devletli sultanım gözüm canım,, mısrağının : "Gözüm canım efendim sevdiğim devletli sultanım,, mısrağı kadar güzel olduğunu iddia edemez. Demek ki şiiriyet sadece vezin ve kelimelerde değildir; mana da değildir; onlardan başka bir şeydir, bir mucizedir. Bu şeyin ne olduğunu bittabi tahlil edemeyiz, söyleyemeyiz; bunu tahlil etmek, söylemek kabil olsaydı şiir yazmanın, sırrı bulunmuş olurdu. O zaman şiir herkesin kolayca becerebileceği faaliyetler arasına girer ve belki cazibcsini kaybederdi.

Biliyorsunuz ki son zamanlarda, yani bir asra yakın bir zamandanberi, resimde mevzua ehemmiyet vermeği, resim vasıtasile bir şeyler söylemek istemeği, bir tabloya bir fikir koymağı, almağı: "Edebiyat yapmak,, diye kötü görüyorlar. Resim bu manada edebiyattan kurtulmağa çalışıyor. Musiki de öyle... Bunun gibi şiirin de edebiyattan kurtulması lâzımdır.

II

Şiirin de resim ve musiki gibi *Edebiyattan* kurtulmasına imkân var mıdır? Müsadenizle geçen sene İstanbul gazetelerinde bir münakaşadan bahsedeceğim. Doğrusu münakaşa da değil: Yanlış anlaşılmiş bir sözüm dolayısıyla bana hücum edilmiş benimle alay edilmişti. Sözüm yanlış anlaşılmasaydı bunlar olmayacaktı demiyorum: Yine hücumu, alaya uğrıyabilirdim. Mesele şudur; bir gazeteci, arkadaşım Hikmet Feridun "Türkiyede bir edebiyat akademisi açılmalı mıdır?,, sualini vesile ederek bazı muharrirlerle konuşmuştu. Bana da geldi; kendisine şiirin, hiç olmazsa bir nevi şiirin manada olmadığını söyledim, bunu: "Nurullah Ataç şiirde mana istemiyor,, manasında anlaşılacak bir şekilde yazdı.

Halbuki "Şiir manada değildir,, sözü ile: "Şiir manasız olmalıdır,, sözü arasında çok fark vardır. Tamamile manasız şiiri

belki zihnen tasavvur edebiliriz, fakat öyle bir şiir yazılmasına imkân yoktur.

Şiir, hafızalarda bir ahenk, yani abenkdar bir şekil vücude götürmektir, diye tarif etmişim. Lâfızlar, kelimeler sadece birer savt'tan ibaret değildir. Onların birer manası, delâlet ettikleri birer şey vardır. Biz ne zaman bir lâfız duysak onunla ne kastedildiğini anlamağa çalışırız, uğraşırız, bazan manayı ona kendimiz izafe ederiz. Hiç bir mana veremezsek, manayı kendimiz de katamazsak rahatsız oluruz. Zaten insan kafası öydür ki birbirileri ile hiç alâkası olmıyan kelimeleri yanyana getiremez. Bir tecrübe edin: Bir kâğıdın üzerine akhrıza gelişi güzel gelecek yirmi kelimeyi yazın; sonra bunları okuyun; göreceksiniz ki aralarında bir bağ, bir münasebet bulmak kabildir.

Meselâ, "deniz,, kelimesinden sonra "beyaz,, kelimesini yazmışsanız onu size denizin beyaz köpükleri veya martı kuşları hatırlatmıştır. Büsbütün manasız şiir yazılamaz; onun güzel olup olmadığı da anlaşılabilir. Büsbütün manasız şiirden bir zevk almak kabil olsaydı bizim, hiç bilmediğimiz bir dilde yazılmış güzel şiirleri de zevkle dinliyebilirdik icap ederdi. Şiir zevki fevkâlâde inkişaf etmiş fakat Türkçe bilmiyen bir adama, meselâ Yahya Kemal'in "Hazan,, gazelini, dilimizin belki en güzel eseri olan o gazeli okuyan, hiç bir şey anlamıyacaktır. Lâfızlarla vücude getirilen ahengi biz o lâfızların manasını kavriyerek hissedebiliriz.

Manasız şiir yok değildir. Meşhur bir beyit vardır, bilirsiniz :

Hazır ol Bezm-i mükâfata eya mesti gurur
Rahne-i seng-i siyeh penbe-i minadandır

Bunun manası üzerinde uzun zaman münakasa edilmiş, bazı kimseler hiç bir manası olmadığını iddia etmişler; fakat buna rağmen atamamışlar: Yine zihinlerini işhal etmiş. Şeklin güzelliği, lâfız ahengi onu sevdirmiş, muhakkak bir manası bulunduğunu kabul ettirmiş. Andre Gide'n genç sanatkâra: "Sen ancak güzel şekiller vücude getirmeğe bak; manayı ona okuyanlar ilâve eder. Güzel bir ev hiç kiracısız kahr mı?,, diyor. O beyit de güzel bir şekil olduğu için onu okuyanlar manayı kendiliklerinden ilâve etmişler.

O beytin bir manası olduğunu kabul ediyoruz: Şairin kastedtiği mana mı, değil mi? bilmem ama herhalde bugün ona

manasız demiyoruz. Baska misallar alalım. Meselâ Ahmed Haşim'in "Bir günün sonunda arzu,, isimli manzumesi :

Yorgun gözümün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümayan;
Güller gibi... Sonsuz, iri güller
Güller ki kamıştan daha nalân
Gün doğdu yazık, arkalarında
Altun kulelerden yine kuşlar
Tekrarını ömrün eder ilân.
Kuşlar mıdır onlar ki her akşam
Alemlerimizden sefer eyler

Bu mısrağların her birinin belki birer manası vardır, fakat aralarındaki münasebeti tayin etmek kabil mi? Sözler birbirini tutmuyor... Fakat bu mısrağları manasızdır diye atabiliyor muyuz? Bilâkis onlarda bir mana, anlatılamayan, fakat sezilen, içimizi kavrayan bir mana var. Güzel bir şekil bulmuşuz ve o güzel şekli kendi heyecanımızla dolduruyoruz. O şiire her birimizin verdiği mana da değişebilir; zararı yok: Yine bir mana veririz, daha doğrusu onda bir haletin bir ruh haletinin ifadesini buluruz.

Birgün bir arkadaşla konuşuyorduk; bu "şiirde mana,, meselesi açıldı. Zannederim bana, sevdiğim bir şiirin manasını sordu. O şiirin pek açık bir manası vardı; fakat ben onu bilmemelikten geldim ve arkadaşımın musikiyi sevmesinden istifa ederek kendisine "Meselâ *Suzinâk* semaisinin, yahud *Nihavend* peşrevinin ne manası vardır?,, diye sordum. Garip, fakat benim pek işime gelen bir cevap verdi "Bana sevgilimi düşündürür,, dedi. Şiiri de *Suzinâk* semailerini, *Nihavend* peşrevlerini dinler gibi dinlemeli, okumalıdır. Onda manadan ziyade, bir ruh haletini hatırlatma, meselâ o arkadaşım gibi hissî iseniz, sevgilinizi düşündürebilme kabiliyetini aramalıdır.

Şiiri, lâfızlarla ahekdar şekiller vücade getirmektir diye tarif ettim; sonra musikiden misal getirdim. Ahenk, musiki... Burada biraz durmak lâzım. Sözlerimin yanlış anlaşılmasını, şiir musikidir, dediğim zannedilmesini istemem.

Fransız şiiri Verleine'in bizim şairlerimiz tarafındanda çok tekrar edilmiş bir mısrağı vardır. De la musique avant toute chose,, (Her şeyden önce musiki). Verleine bununla: "Şiir musi-

kidir,, demek istememiştir. İki sanat arasında fark olduğunu elbette bilirdi. Ancak kendinden evvelki şiir telâkkisine bilhassa manaya bağlanan şiire felsefe, hikmet tıkkıştırmak isteyen şairlere hücum etmek istemiştir. Şiir musikiden başka bir şey değilse hiç bir lüzumu yoktur: Şiir okuyacağına çalgı çalar çalgı dinleriz. Fransız romancılarından Rene Boylense: "Şiiri bir türlü anlayamıyorum. Bir şey söyleyecekse nesir ondan iyidir; musiki arıyorsa hiç bir zaman musikinin derecesine çıkamaz,, diyor. Bir münekkidi de: "Ahmed Haşimin şiirleri okunurken insanın kulağına bir keman sesi gelir,, diyor.

Rene Boylense de o türk münekkidi de haklıdır; çünkü şiirden keman sesi, piyano beklemeyiz. Verleine'in sözünün manası o değildir. Verleine'in şiirde musiki araması, meselâ resminde musiki aramak gibidir. Musiki dinlerken nasıl mana aramıyor da sanatkârın bizde zevk uyandırmasını istiyorsak resme bakarken de mevzu kapılmıyalım; şiir okurken de sadece lâfızlarla ve lâfzın şartlarına uyarak vücade getirilecek ahenki arıyalım demek istiyor. Paul Valery bunu daha güzel ifade ediyor: "Şiirin yolu ile musikinin yolu birbirini kateder,, Yani buluştuğu yerler olur, fakat iki yol bir değildir.

Şiirin musikisi kulakla değil, zihinle idrak edilen bir musikidir. Bunun için bazan pek o kadar ahenkli musikili olmıyan mısrağlarda aradığımız musikiyi bulmak kabildir. Yine bunun içindir ki bugün bazı şairler meselâ Fransada Paul Eluard, bizde Orhan Veli, şiirde savtî ahenk, musiki arıyanlara hücum ediyorlar ve şiirin kulakla değil, kafanın içinde dinlenen bir sanat olduğunu hatırlatıyorlar.

Bu mana meselesi üzerinde biraz daha duracağım. Lâfızların manası vardır dedim. Evet, meselâ *Kalem*, *kundura*, *tebeşir* diyoruz; bu lâfızların birer manası, yani delâlet ettikleri birer mana vardır. Fakat o nesne'erin manası nedir? Kalem, kalemdir; kundura, kunduradır; tebeşir de tebeşir. Bu üç nesnenin manasını değil, ancak neye yaradıklarını söyleyebilir. Kalemle tebeşir yazı yazmağa, kundura da ayağımıza giymeğe, yani ayağımızı, taşın toprağın incitmesinden korumağa yarar. Fakat dikkat edelim bunların ne işe yaradıklarını söyleyebildiğimiz nesnelere hep insan oğlunun icadıdır. Kalem, kundura, tebeşir bir işe yaramasalardı, mevcut olmazlardı. İnsan bir işe, muayyen bir işe yararsınlar diye icad etmiş, halk etmiş. Fakat başka bir şeyler

alalım. Meselâ su, ağaç, taş... Bunlar bir işe yaramaz demiyorum; insan oğlu onlardan da istifadenin çaresini bulmuştur. Fakat onlar bir işe yaradıkları için değil; kendilerinden mevcuttur. İşe yaramasalar da yine mevcuttu? *Kelebek* niçin mevcuttur? Yıldız niçin mevcuttur? Tahta kurusu niçin mevcuttur?.. Bunlar sizin işinize yarsa da, yaramasa da, hattâ size zararı da dokunsa mevcuttur. Paul Valery: "Bir vakia, manaya ihtiyacı olmıyan şeydir,, diyor.

Sanat da böyle. Adeta kendiliğinden bir *Hikmeti vücut* aramağa ihtiyacı olmıyan nesnelere vücut getirmektir. Odanızın duvarına bir tablo asıyorsunuz? Manası için olsa manayı öğrenirsiniz bilirsiniz; artık o manayı o tabloda aramağa lüzum yoktur. Hayır, o tabloya manası için bakmıyorsunuz; onda başka birşey, ancak kendisinde bulunan bir güzellik bulduğumuz için her gün bakabiliyorsunuz. Ona, ağaca, taşta, kelebeğe yahut tahta kurusuna baktığımız gibi bakarsınız; manası olsun olmasın kendiliğinden mevcut bir şeye bakar gibi bakarsınız. Mısağlar, şiirler, güzel şiirlerde böylece kendilerinde mevcut olan şeylerdir; mana gibi bir hikmeti vücutte ihtiyaçları yoktur.

Şiir lâfızlarla ahenkdar şekiller vücutte getirmekdir. Mana şiirin esas manasının değildir; şiir ondan ayrılabilir. Fakat ayrılması doğru mudur?

NURULLAH ATAÇ

Kitaplar, Mecmualar

Adanamız yeni bir mecmua kazandı : **Sesimiz**. Adana Kız Lisesinin sesi.

"Sesimiz,, in birinci sayısı çıktı.

Tinnetine kulak verilince bazı mağaraların içinde karanlık göllerin kalbine damlayan damlaların çıkardıkları o ses duyulur gibi oluyor. Billûr gibi; fakat boğuk...

Nerime Gündüz'ün, "Gece ve Duygular,, ında :

"**Gece çiçeğinin üstüne sükût ve hülya şebnemleri düştü.**

Küçük kuş şarkılarında ebedî ızdırabı besteliyor ,,

Bedia Bayhan'ın, "Gençlik,, inde :

"**Aysız geceler, kalplerimizdeki gizli arzuların sembolü gibi gökte ışıdıyan yıldızlar... Sonra anî bir kayış, nazarları oyalıyan parıltılar, nihayet hiç birşey....,**

bize umit veriyor.

İleride bu billûr seslerin Niyagara gibi korolar teşkil etmesini dileriz.

Yavruya uzun, mes'ut ömürler....

"Görtüşler,,

Evimizin resim ve fotoğraf sergisini Vali Falk Üstün açtıktan sonra bazı zevatla birlikte eserleri tetkik ederken

Evimizin Mart ayı çalışma Hülâsası..

Mart ayında Evimizin en büyük faaliyetlerinden biri de resim ve fotoğraf sergisi olmuştur. Bu sergide birincilik ve ikincilik kazanan eserler mükâfatlandırılarak Ankaraya gönderilmiştir. 5092 kişinin seyrettiği sergi 17 gün halka açık bulundurulmuştur.

Bir ay devam etmek üzere Evimiz salonunda Evimiz sinema makinesiyle halka ve talebeye film gösterilmeğe başlanmıştır. C. H. P. Genel sekreterliği tarafından gönderilen filmler sesli

Atatürk'ün Adanaya son gelişinde ordusunu son olarak taâtiş ettiği yeri tesbit eden levha merasimle takılırken

ve sözlüdür. "Yeni Türkiye,, , "1939 Trakya Manevraları,, ve "Adananın Kurtuluşu,, adını taşımaktadırlar.

Atatürk'ün Adanaya ilk seyahatlarının ve İnönü zaferinin yıl dönümleri birer programla kutlanmıştır.

Halkevi Halk dersanelerinden mezun olan 113 vatandaşın diplomaları merasimle verilmiştir.

Evimiz bandosu her Cumartesi günü öğleden sonra Halkevi bahçesinde müzik neşriyatı yapmağa başlamıştır.

Evimiz tenis kortunda, egzersizlere devam edilmektedir.

Konya ve Niğdeye seyahatları mukarrer olan Temsil şubesi gençleri bu seyahatlarda oynamak üzere "Kör,, ve "Himmatin Oğlu,, isimli eserleri hazırlamışlardır.

Vahide Birken, Profesör Dr. Nevzad Tuzdil, Profesör

Evimizin komite azalarına verdiği çaydan...

Dr. Ahmed Caferoğlu, Profesör Vasfi Raşid Seviğ tarafından Evimiz salonunda beş konferans verilmiştir.

Bunlardan başka 75 fakir ve yoksul hasta muayene ettirilmiş, bu hastalara 2016 kuruşluk ilaç alınmış, 104 fakir vatandaşın istida ve sair dilekleri yazılarak resmî devairdeki işleri tekemmül ettirilmiş ve Evimiz salonunda bir düğün merasimi yapılmıştır.

Yayın Direktörü : ARIF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer : TÜRKSÖZÜ Bs.

Haberin Olsun

Yıkanacağıın suların akıp geldiği yerlere çiçekler dikeceğim, kokuları sinsin diye; haberin olsun

Seni karşımda söz söyler görüp te heyecanlarımdan yorularak uykuya daldığım gün, sesini rüyalarımda gezdireceğim; haberin olsun.

Şayet rüyalarıma gelmezsen, geceleri, ateş böceğinin izinden giderek, rüzgârların dilinde mevsimleri dolaşacağım; haberin olsun.

Birgün olur da, yeni doğan bir ay ışığında, işlediğim günahları bağışladığını söylersen dudaklarında sesini öpeceğim; haberin olsun.

Ziya Hazer

Üç Yolcu

Üç kişiydiler... Biri siyah, biri yeşil, diğeri beyaz geyinmişti.

Önlerine üç yol çıktı... Biri çamurlu, biri tozlu, diğeri çakıllıydı.

Siyahlı adam yola baktı, onu beğenmedi

Çakıllı yola baktı onn da beğenmedi.

Yüzünü buruşturarak çamurlu yolda kayboldu.

Üç kişiden iki kişi kaldılar.

Yeşilli adam hiç düşünmedi. Tozlu yola saptı. Arkasından yükselen toz bulutu onu kimseye göstermedi

Üç kişiden bir kişi kaldı.

Beyazlı adam çakıllı yollarda kalın ökçelerininin çıkardığı sesleri dinliyerek yürüdü.

Üç kişi de kayboldu. Yalnız beyazlı adamın çakıllardan çıkardığı ses hâlâ duruyor...

SEYFİ TOKBEY

Dalgalara

Birakin, oğlıyayım. Gözyaşlarım mor dalgaların beyaz köpüklerine karışsın. Yarın dalga perileri, bu köpüklerden yapılmış sevinç çelengini, sevgilimin başına takacaklar.

Birakin, kalbim parçalansın, karanlık bir gecede karayele karışıp uzaklaşsın. Yarın rüzgâr perileri, bu rüzgârlardan yapılmış bir demet kalbi, sevgilime sunacaklar.

Birakin, dudaklarım murıldansın, parlak semanın ilâhi seslerine karışsın. Yarın gök melekleri bu seslerle sevgilime âyetlerini okuyacaklar.

Fakat! Beni bırakmayın; bu satırları yazmıyayım. Belki bu gece, zulmet şeytanları rüyama girecek ve belki ne beyaz köpüklerinizden, ne de mor sularınızdan bir yudum içmeden uyanacağım.

T. CAN

Tabiatla Başbaşa

*Kahkahaları sahillerde çınlarken
Ben daima sessizliği seçerim.
Sessizlikten ben kendimi dinlerken
Bazan dalıp eendimden de geçerim.*

*Bir perinin nefesini o esen
Bir ilâhi nağmedir o yükselen
Fısıldayan tabiatı dinlerken
Dinle yalnız tabiatı dinle sen*

7 — 2 — 940

B. Sayın

Mezar Taşları

Bir mezarlığın solmayan papatyaları; benim kapu komşum mezar taşları...

Onlara baktıkça kafamda geçmişin hatıraları; gözyaşlarımda bir inkisarı hayal belirir...

Birinci benim, ikinci senin olsun. Akın hatıralarım akın, göz yaşlarımdaki inkisarı hayaller gibi.. Yollarınız yolum olsun...

*

Bir mezarlığın muvakkat ölüle i, benliğimin arkadaşları...

Hatıralarım, inkisarı hayallerim birgün kapunuzu çalarsa, inkisarı hayallerimi kabul edin... Hatıralarımı bana gönderin...

Akın hatıralarım akın, ben sizinle beraber giderim.

*

Bir mezarlığın yaşayan ölüleri, dostlarımda dostları...

Hatıralarım, inkisarı hayallerim bir gün sizinle dost olmak istiyecelerdir... Inkisarı hayallerimi kabul edin.

Hatıralarımı bana gönderin..

Akın hatıralarım akın, ben sizinle beraberim

*

Bir mezarlığın gülleri, Güllerin ötmeyen bülbülleri...

Hatıralarım, inkisarı hayallerim sizden melodi isterlerse.. onların arzularını yerine getirin... getirelim..

Akın hatıralarım akın, gözyaşlarımdaki inkisarı hayaller gibi.. Size uğurlar olsun derim..

Mahmut Karabucak

Evimiz

Karanlık günlerde ışıktan kanat
Yanarken içinde Kültürden hayat
Evimiz evimiz ey sen evimiz
Gönlümüz içinde gülşen evimiz

..

Küçüğü büyüğe ısındıran sen
Altı okun yeli bu yurttan esen
Kültürün harından yükselen ey ev
Bizi aydınlatan mukaddes alev.

Selâmi Salih Asyalı

Ona son şarkı

Sevip te sevilmemek benim için çok acı,
O gizli köşelerde bilerseniz ne ağladım.
Uzatsana sevgilim zehir olan ilâci,
Bu sevginiz için ben her zaman yas
bağladım.

Demek sevilmiyorum ne kadar betbahtım
ben,

Bu akan göz yaşıyla kalbimdeki demetten,
Bir tek çiçek alsana o demetin içinden,
Şu sevginiz için ben sular gibi ağladım.

Sen yine geç o mağrur o dik olan başınla
Sen yine geç o mağrur o sarışın başınla,
Sen yine geç o mağrur o on sekiz saçınla,
Bu ağlayan kalbimi niçin sana bağladım..

Salih Kemal Boğa